

Bundel Khandant
Marrathachodbhava.

Events of Marrathas in Bundelkhand)
1729-1792. A. D.

By.

Vidyanand Swami Shrivastava.

FOREWARD

— 03 —

After our release from Bhagalpur Jail, we were forced by Government to give up political platform at all, due to the restrictions imposed upon us, for three years. During that period, we had to turn our activities to our historical research, which was neglected till the time of our last conviction. In the year 1930, we were entrusted with historical investigation by the chief of Jaidan. During the course of our investigation, we came in contact with records relating to the rise and downfall of the Marattas and as such we got some insight into the History of the Maratta ascendancy in Guzarat, Rajputana, Malwa, Bundelkhand and Upper India.

We came in real contact with the Maratta historical literature in October 1934 when we entered the precincts of Peshwa Dafatar, where the old Maratti records are hoarded. Besides this, we came in contact with several far famed historians of Poona and through them we came to know about the real aspects (Black and White) of Maratti history. During our stay at Poona, we availed ourselves of the opportunity and collected materials relating to the various military expeditions of Marattas in Gujarat, Malwa, Rajputana, Bundelkhand and Northern India.

Maharaja Chatrasal, the Bundela hero, in his old age, when attacked by Nawab Bangas, sought the help of Baji Rao and sufficiently rewarded him for his help. After his death, the Marattas concluded treaty with Jagat Raj and Hirdesha, the two sons of Maharaja Chatrasal, binding themselves and their heirs and successors to abide by the terms of the treaty and to fulfil the obligations arising out of the said treaty. Over and above all these they undertook to protect the integrity of Bundelkhand against

When we find the government acquitting themselves by announcing on the forefront of every publication "Government do not share any responsibility for comment and views expressed by the author" while no comment or views are expressed by the author either way. Government can easily point out that the gates of Peshwa Dafatar are now thrown open for Historical Research Scholars and if nobody takes care to make researches and refute the charges attributed to other people, it is not the Government but the people of Upper India (Rajputana and other provinces) who ought to be blamed.

If the defence of the Government is based on such grounds we are afraid it cannot be sustained even for a moment. The rules regulating the permission with condition for the levy of Rs. 10 per Rumal touched by the scholar, wheather any paper is found or not, is a serious set-back for any Indian State, even if they succeed in getting their applications for permission gone through the formality of passing successfully the agency channel. Immense obstacles are put in the way of private scholars. They are asked to get themselves recommended sometimes by persons whom they want to criticise, or by the Agency. Besides they are asked the motive of their taking such period and lots of questions. Sometime such individuals are sent to the Agency for recommendation or for getting their application submitted through the Agency concerned. When these poor applicants approach the Agency, they are told that the Agency have got nothing to do with the question. Thus the poor applicants being thrown from post to pillar and from pillar to post, and after spending a lot of time and hard earned money, are told in the end that their request cannot be granted.

We are certain by mentioning these facts we are bound to be taken as digressing a forbidden ground. We do admit

that we have done so to a certain extent. But all that we have done is for bringing to light the state of affairs prevalent with a view to draw the attention of the government for rectifying the wrong done without any loss of time. Besides we want to justify our foregone remarks and as such the preceding statement is bound to be made otherwise there would have been a serious gap in our statement.

We were agrieved to the core having found a lot of accusations made by various Maratta Officers against Upper India people (the Rajputs and the Bundelas). In spite of our earnest desire to push forward our newly acquired knowledge of Maratta military expeditions we were debarred from carrying out our intentions to a successful end. Last year during our forced stay (for medical treatment) at Poona for about two months we wanted to avail of the opportunity and to supplement our previous knowledge and therefore collected more papers relating to the rise and fall of the Marattas in Bundelkhand.

Unfortunately we were not able to induce the Commissioner of the central division to allow us an access to the archives of Peshwa Dafatar wherein Maratta papers relating to the Maratta's expedition of Bundelkhand were placed. We don't know what were the causes which prevented the commissioner from granting to us further access to papers kept under him. However we are this much certain that the commissioner was not quite justified in the application of his discretionary power when the political authorities in Bundelkhand distinctly held out that they had nothing to do with the question.

Thus debarred from getting further access to cement our knowledge we were paralised for some time. But immediately we thought it proper to put before the public the materials

collected from various sources in a book form and thereby wanted to acquaint the public with the real facts relating to the accusations made by Maratta Officers against the Bundelas and thereby to show that the Marattas themselves were accused of falsehood, unreliability and treating secret promises, agreements and treaties as mere scraps of papers. In other words the history of Maratta's advent in Bundelkhand is a history of broken pledges and systematic persecution of the Bundelas.

We propose to throw light on this assertion in the introduction by a thorough examination of papers incorporated in this volume in comparison with allied papers published by Government and Private agencies.

INTRODUCTION

—:०:—

It is evident from the title of the book that the subject matter dealt with therein is related to the rise of the Maratta power in Bundelkhand. The very first paper shows that Baji Rao was given information of a fight between Chattrasal and Bungas on 17-8-1728 by Dado Bhimsen and was suggested by the informant that he should write to the Bundelas intimating that the Maratta army will be reaching in their country after Dasara. Thus this is the beginning of Maratta's advent in Bundelkhand. A lot of things have been written by various writers indicating that Peshwa's military expedition in Bundelkhand was in quite consonance with the plausible object of Chatrapathi Shivaji Maharaj. But we beg to differ with almost all the proceeding writers and declare that his object was anything but philanthropic. His main object was monetary and territorial gain.

We are supported in our this assertion by the writings of Baji Rao himself. He writes : काम मातवर आलेलेही पाठवणे त्या सारखे वर्तणे नाही तरी पोट तुम्ही तिकडे भरणे आम्ही ईकडे भरतो दोनी लश्करे येका होऊन पैका कमा "I am going to Bundelkhand. If there be any urgent matter then there should be communication———otherwise you should earn your livelihood there and I will do the same here". If both the armies will combine and live together I don't understand how money will be earned. Vide No. 3". Only this quotation reveals the real intention of Baji Rao and of his proposed military expedition. But we would like to quote here one more instance from his own letter in which he writes : पुढे त्याण । हरेक विषी स्नेहा ने वरतावयेता सिद्धांत करून बुन्देलखन्डाकडे या,,त्याचा केले आहे "I have decided, after taking into consideration various aspects, to show friendly attitude to Chattrasal and have accordingly made

up my mind to go to Bundelkhand". Vide No. 4. To our mind these various aspects are nothing but a monetary and territorial game.

It is evident from Peshwa's itinerary dated 22nd March 1729 that he routed Bungas and started on his return journey on 5th Zilkad 1110 Arba. According to the prevalent notion and various Bakhars Maharaja Chattrasal sufficiently rewarded Baji Rao for the services rendered to him. It is said that Maharaja Chattrasal gave Baji Rao a territory yielding an income of about three lakhs. Besides from his death-bed he announced Baji Rao as his adopted son and divided his territory between Hridesa, Jagatraj and Baji Rao. According to a deed in possession of the descendants of Chattrasal, he had an income of one crore 53 lakhs out of which he gave 23 lakhs to his relations, 78 lakhs to Hridesa and 52 lakhs to Jagatraj. From his share Hridesa gave 19 lakhs 50 thousands and Jagatraj 13 lakhs to Baji Rao, in accordance with the wishes and directions of Chattrasal from his death-bed. Thus Hridesa got an income of 58 lakhs 50 thousand, Jagatraj 29 lakhs and Baji Rao 32 lakhs 50 thousand.

Maharaja Chattrasal died on 12th May 1731 A. D. (Jyestha Badi Tiritiya Sambat 1788) and the aforesaid division took place. Taking into consideration the bestowal of the Jagir on the Peshwa by Chattrasal in March 1729, the aggregate income of the Peshwa amounts to 38 lakhs 50 thousand. What Peshwa undertook to do for the bestowal of this Jagir and a share in the state of Chattrasal as an adopted son? Baji Rao undertook to see that the integrity of Bundela's territory was preserved. But alas! what happened immediately after the death of Chattrasal that was that the Peshwa took a complete sumssault and began to coerce his descendants. In as much as that a fresh agreement was concluded on 1st July 1739 A. D. between Hridesa and Baji Rao.

The agreement in question is No. 19 in this book. It was agreed by the Peshwa that he will protect the integrity of Bundelkhand, will not side or give shelter to any of the relations and Sardars and chiefs of Hridesa but send back with proper extradition after giving due advice and hand over anyone who will come to take shelter in Maratta territory. This treaty was also not adhered to by the Peshwa but was thrown into the waste paper basket even before the ink was dried. Hridesa died after a few days of his assigning his signature on the treaty and a dispute arose between his sons for succession. Sabha Singh was opposed by his brother Prithi Singh. Prithi Singh demanded division of the state and on refusal of Sabha Singh, he approached the Peshwa who instead of handing him over to Sabha Singh gave him shelter and a division of the state took place under compulsion due to his intervention. Was it faithful adherence of the just concluded treaty or a complete sumssault on the part of the Peshwa? Was it going back on the part of the Bundelas or the Marattas? Was it an act of unreliability on the part of Bundelas or the Marattas?

Sabha Singh died after a rule of thirteen years and then again a family dispute arose and the Marattas sided with either of the disputants for the Gadi. First Aman Singh succeeded but was later killed in a skirmish by Hindupat. Although Hindupat came out successful in the fight yet he was opposed by Khet Singh his remaining brother who was nominated as a successor by the deceased brother. (Vide No. 28) However, Hindupat was able to retain the Gadi and ruled for six years only. He died in 1834 Vikrama, leaving behind three sons viz., Anirudh Singh, Dhokal Singh and Sarnit Singh.

Usual rather customary dispute took place between

the British and promised to give half of their territory if they got the desired help from them.

On getting scent of the Bundelas' request to the British the Mahrattas also approached them to hand over the Bundelas to them in case they took shelter in their territory. Ample evidence of this more of the Mahrattas is contained in the following letter from John Macpherson G. G. which runs as follows:—
From

James Anderson Esqr.

To .

John Macpherson G. G.,

Scindia's Camp, Shergarh,

19—12—1785.

Yesterday there was a good deal of rejoicing celebrated the camp on account of a victory gained by Appa Khande ao in Bundelkhand which put him in possession of Jarna Parna a most unexpected stroke of good fortune. Appa had ere long been most positively involved in distress and Scindia had ordered him to conclude a treaty and return to Gwalior as it was quite impossible to afford reinforcement. Scindia expects that the Bundela Raja should attempt to fly to the territory of the Nawab, Vazir of Lucknow or to the Company for help. Scindia wrote to me that he may not be protected. I replied that I shall regard him as an unfortunate chief not as a fugitive of Scindia. He will most certainly be protected. I have reasons to suspect that Scindia's object in proposing the question was rather to sound how we stood affected to his more extensive prosecution of war in Bundelkhand than any real apprehension of the event alluded to. Appa's affairs are merely an extrication from difficulty,

and no decisive success. Scindia's present situation would not admit of so large a division of his troops as would be required for subjugation of so vast a country and I should be extremely sorry to see just grounds for apprehension of such event. Though I have never been uneasy for the rise of Maratha power in the quarter where there are many jarring interests which must involve them . perpetual embarrassments, yet the situation in Bundelkhand is so very difficult as might give grounds to the company in case of its total subjection to the Maratha power.

After summarising the events relating to the persecution of Hirdesha's descendants we now turn to take up the treatment meted out to Jagatraj and his descendants, who also had entered into a similar agreement with the Peshawa in 1839 Vikrama. He and his descendants were more recklessly treated by the Marathas but are accused of unreliability and such like things.

When Baji Rao entered into Bundelkhand and in 1130 Arba (1729 A. D.) he was received by one of the sons of Chatrasal in the vicinity of Maheva on 22nd Saban. Next day he met Chatrasal himself at Dhamora. Afterwards he proceeded further and encamped in front of Bungas army. After completely routing the Nawab he took his abode in an orchard at Jaitpur where he was received by Jagatraj in 16th Saban.

It appears that Bajirao left behind some of his lieutenants to Manage the newly acquired territory in Jagir from Maharaja Chatrasal. The Maarattas made their head quarters at Kalpi and began to manage their affairs in Bundelkhand. Besides this, it appears that they made their various administrative head quarters, in Bundelkhand, as the rendezvous of military

operations against the Moghuls, Jats, and Bundelas themselves. The position of Marattas become more strong after the death of Maharaja Chatrasal.

The policy of Maharaja Chatrasal, of bestowing territory in Jagir to Bajirao for his services and from his death, had effected a division of the territory amongst his two sons Jagat Raj and Hirdesa and Bajirao proved a fatal doze to the Solidarity of his descendants and a death blow to the integrity of Bundelkhand. Family dissensions took place, brotherly feelings and affections disappeared, fratricides, treason, and espionage become the order of the day. Those who did not get any share or were not well provided, became disgruntled and engaged themselves in aforesaid activities. This gave opportunity to the Marattas to do as they liked. Therefore in spite of faithful adherence to the directions of his father from deathbed Jagat Raj and Hirdesa could not escape the displeasure of the Marattas and were in the end coerced to the agreements of 1st July 1759.

Jagat Raj had already witnessed enough to convince himself that the Marattas were determined to coerce the Bundelas and to have complete submission from them. Therefore he at once threw himself on the side of Sabha Singh, the rightful heir and successor of his brother Hirdesa. As soon as he found that the Peshwa was not prepared to abide even by the terms of the newly concluded treaty. When Peshwa sided with Prithi Singh in contravention to the terms of the recent treaty, Sabha Singh protested which resulted in a fight. Unfortunately he and Jagat Raj both were defeated. Henceforth the Marattas were picking up quarrels with Jagat Raj on various pretext and were compelling him to submission. Sometime before the year 1147 Arba they compelled Sabha Singh and Jagat Raj to part with some four

parganas and about two hundred villages. Before the death of Jagat Raj in 1157 Arba he was compelled to agree to the division of the diamond mines and further to surrender some of his territory.

Before his death Jagath Raj nominated Kirat Singh as his successor, but he predeceased him. Therefore Guman Sing was the rightful successor of Jagat Raj but he was opposed by his uncle Pabadsingh. The Marattas took full advantage of the situation by encouraging the family dissension. Peshwa himself has admitted in his letter to Gopal Rao Bapuji (Vide No. 29) that his officers were siding with either of the disputants. When Peshwa ordered Scindia and Holkar to intervene in the troubles of Guman Singh and Khuman Singh with their uncle Pahar Singh and his son Gaj Singh he did so only for monetary gain. This order (No. 33) is a conclusive proof in itself that the Marattas had no scruples for secret pledges and terms of treaties. No. 35 discloses the unscruples of the Marrattas in thread bare nakedness and requires no more comment on their part.

We are of opinion that perusal of these preceding paragraphs, in comparison with the various letters incorporated in this volume, will convince our readers that the accusations made by the Marrattas against the Bundelas are baseless and if anybody is to be accused for violating the terms of treaties it were the Marattas themselves.

श्री

बुन्देलखंडांत मराठा चोडव

No. 1.

(17-8-1728)

श्री सकल गुणालंकृत आखण्डित लक्ष्मी आलंकृत राजमान्य
राजश्री नार्जीराव पंडित प्रधान व रा० रा० चिमनाजी पंत आपण
स्वामी गोसावि यासी.

पोष्य दोदो भीमसेन कृतानेक नमस्कार विनंती उपरी येथील कुशल
आवण अष्टमी जाणून स्वकीय लेखन करित गेले पाहिजे विशेष आपणा कडीस
वृत्त बहुत दिवस कलत नाही तरी सदेव पत्री परामर्श करीत गेले पाहिजे ॥ ३ ॥
X X X X X
येक पत्र छत्रशाल बुन्देला त्यासी वंगालासी लढाय आहे दसरा जालियावर
झासचा फौज त्या प्रांतास येतील तुमची कुसुक होइल म्हणून लेहीले पाहिजे.

"I am going to Bundelkhand. If there be any urgent matter, then there should be communication and action be taken according to the direction given therein. Otherwise you should earn your livelihood there and I will do the same here. If both the armies (yours and mine) will combine and live together, I don't understand how money will be earned. I have written to you, full consideration."

No. 4.

श्री

श्रियासह चिरंजीव चिमनाजी यासी बाजीराव बलाल आसीरवाद. उपरी येथील कुशल माघ शुद्ध पंचमी गुरुवार मुकाम नजीक नागपुर प्रा देवगढ तुम्ही आपणा कडून कुशल वृत्त लिहून पाठविले जस्ये येथील वर्तमान पूर्वी तुम्हास लिहून पाठविले आहे त्या वरून कललचे असेल सांप्रत मजल दरमजल येऊन देवगढ चे सरदे मध्ये मुकाम केला x x x पुढे त्याणी हरयेकविशी स्नेहा ने वरताव येसा सिद्धांत करून बुघेलखंडा कडे यावयाचा केले आहे । या उपरी मजल दरमजल त्या प्रांते जाऊन लिहून पाठऊन x x

No. 4

Baji Rao Balal writes, on Magh Sudh Panchami thursday from Nagpur, in prant Devagarh, to Chimanaji Appa:-

"Yon write will your welfare, as I have written mine in this note. After hurried marches by stages, I am, at present

staying here on the boundary of Dergah. X. X. X. I have decided after taking into consideration various aspects to show friendly attitude to (Chhatral) him and accordingly I have made up my mind to go to Bundelkhand. I will write you further after reaching there."

No. 5.

धी

(22-3-1729)

स्थानी राजधी पंत प्रधान तारीख छु २२ सावान

छु २२ सावान

मुकाम नजीक महोवा छु मजफूरी राजा छुत्रशाल
याचा पुत्र याची भेट झाली

छु २३ सावान

मुकाम धामोरा छुत्रशाल याची भेट
जमा छु मजफूर ४१८६॥- वा येवज मेजवांची
छुत्रशाल राजे याजकडील मा आसाराम राजे
छुत्रशाल यास

हत्ती १

शोबी १

छु २६ सावान

महोवा कडून कुला

छु २ समजान

मुकाम नजीक महोवा

छु ३ समजान

लिगगवन नजीक महोवा

छु ६-७ समजान

नजिक महोवा

सर्च रुपया १०२५ महायात्रे लोक गेले

"I am going to Bundelkhand. If there be any urgent matter, then there should be communication and action be taken according to the direction given therein. Otherwise you should earn your livelihood there and I will do the same here. If both the armies (yours and mine) will combine and live together, I don't understand how money will be earned. I have written to you, full consideration."

No. 4.

(28-1-1729)

श्री

श्रियासह चिरंजीव चिमनाजी यासी बाजीराव बलाल आसीरवाद परी येथील कुशल माघ शुद्ध पंचमी गुरुवार सुकाम नजीक नागपुर प्रा देवगढ तुम्ही आपणा कडून कुशल वृत्त लिहून पाठविले जसे येथील वर्तमान पूर्वी तुम्हास लिहून पाठविले आहे त्या बरुन कललचे असेल सांप्रत मजल दरमजल येऊन देवगढ चे सरदे मध्ये सुकाम केला * * * * पुढे त्याणी हरयेकविशी स्नेहा ने वरताव येसा सिद्धांत करुन बुघेलखंडा कडे यावयाचा केले आहे । या उपरी मजल दरमजल त्या प्रांते जाऊन लिहून पाठऊन * *

No. 4

Baji Rao Balal writes, on Magh Sudh Panchami thursday from Nagpur, in prant Devagarh, to Chimanaji Appa.-

"You write will your welfare, as I have written mine in this note. After hurried marches by stages, I am, at present

staying here on the boundry of Devgarh. X. X. X. I have decided after taking into consideration various aspects to show friendly attitude to (Chhatrasal) him and accordingly I have made up my mind to go to Bundelkhand. I will write you further after reaching there."

No. 6.

श्री

(22-2-1729)

स्वामी राजाजी पंत प्रसाद तारीख छ २२ सावान

छ २२ सावान

मुकाम नजीक महोवा छ मजकुरी राजा छत्रशाल याचा पुत्र याची भेट झाली

छ २३ सावान

मुकाम धामोरा छत्रशाल याची भेट जमा छ मजकूर ४६८६१- वा येदज मेजवांनी छत्रशाल राजे याजकडील मा आसाराम राजे छत्रशाल यास

दती १

श्री १

छ २६ सावान

महोवा कडून कुच

छ २ रमजान

मुकाम नजीक महोवा

छ ३ रमजान

लिंगरावन नजीक महोवा

छ ६-१० रमजान

नजिक महोवा

खर्च रुपया १०२५ महायात्रे लोक गेले

बुन्देल खंडांत ॥

छ ८ रमजान

छ ९ रमजान

छ १० रमजान

छ ११-२६ रमजान

छ १-६ सावाल

छ ७ सावाल

छ १० सावाल

छ ११ सावाल

छ २२-२६ सावाल

छ १६ सावाल

छ ४ जिलकाद पर्यंत

छ ४ जिलकाद

छ १७ मोहरम सलासीन

त्यास नजिक लश्कर मोगल

मौजा अरी नजीक लश्कर बंगस

नजिक लश्कर बंगस

जैतपुर

जैतपुर

ना सुपे

सुपे छ मजकुरी कायमखान याचे लश्कर

बुटिले हती घेतले खाशाल मोरचे लाविले

कायमखान संभर सवारानिशी पलून गेला

रोज गुदस्ता कायमखा वूडऊन छ मज-

कुरी जैतपूरी जबली आंवरा इत मुकाम,

जैतपूर

रा० जगतराज याचे डेरयास राजश्री पंत

प्रधानगेले तेहा सत्क दिव्हा रुपया ४००

मुकाम जैतपूर

दक्षिणास यावयास प्रस्थान

राजश्री स्वामीचे मेढिसमई हती नजर केले सालगुदस्ता स्वारी पैकी खासा राजश्री पंत प्रधान छत्रशालचे मुलुकात जाऊन बंगस लूटिला त्याचे पाडाव हती आणिले होते ते रास १२.

१ हतीन जलाली होती ते बाटेस राहिली.

श्री हिरदेशा छत्रशालाचा पुत्र त्यास येते समई दिली.

No. 5.

(22-3-1729)

कुरीत संवत्]

11th Sabal

After routing Kayam Khan on the previous day encamped today in a mango Orchard at Zaitpur.

12th to 29th Sabal

Remained at Zaitpur

10th Sabal

Peshwa visited the Camp of Jagatraj who made a present of Rs. 400/-.

4th Zilkad

Remained in Zaitpur.

5th Zilkad

Marched towards Deecan,

17th Moharram 1180 Arba

Chhatrasal presented an Elephant to the Peshwa. Peshwa while in Bundelkand looted the Camp of Bangas and captured 13 elephants, out of which one was Zalali.

One elephant was presented to Hirdesha, one of the son of Chhatrashal.

No. 6.

(4-4-1729)

धो

वेदशास्त्रसंपन्न महाराजा राजाश्री नारायण दीक्षित स्वामीचे सेवेसी
सैनिक बरख पिलाजी जाधवराव स॥ दंडवत विनती उपरी यथील कुशल त॥
सु॥ १२ रमजान सु॥ घरणे पारणे स्वामीचे आसीरवादे कडून सुखरूप असो

आनंतरी या प्रातांस आलियावर देवगढचे संज्य संपादून गढया वरून आलो तो महमेदयां बंगस प्रयागचा सुभा बीस हजार फौजेनिसी आला त्यास लिखिया करून काढिला आहे त्याच्या लष्करांत ती रुपयाचा सेर अन्न जालें आहे या आठ दिवसांत त्यास बुडऊन टाकितो अंगर सलियास आला तरी सला करून बघकरी च देशास येतो स्वामीचे दर्शन जालियावरी सविस्तर वर्तमान निवेदन होइल पूर्वी स्वामीनी आसीरवाद दिव्हा त्या प्रमाणे येथुना तीर पर्यंत आणला अमल जाला लष्करचे लोक महायात्रास ही गेली आहेत स्वामीस वर्तमान कळावे म्हणोन लिहिले असे कृपा केली पाहिजे हे विनंती.

No. ३

Pilaji Jaday writes, on 15th Ramjan from Dharna Parna, to Naryan Dikshit:-

"After coming this side I earned the friendship of Devagarh and slipped down to Garhya. Mahamad khan Bangus of Alibha-
bad came with twenty thousand men. However he has been
cornered. In his camp one seer of corn is sold for three rupees.
In course of some eight or ten days he will be completely routed.
If there be any chance for effecting peace, I will do it and return
home. I will report further to your Holiness in perbor. Your
Holiness's kind grace and benidiction has caused the extention of
Marratha influence upto the bank of Jamuna."

No. 7.

(4-5-1929)

श्री

श्रीमंत परमहंस स्वामीचे सेवेसी

अपत्य चिमनाजी कृतानेक साष्टांग नमस्कार-स्थूल श्रेम त्वा। वैशाख-वद्यः
तृतीया पावेतो स्वामीच्या आशीरवाद करून सुख रूप असो विशेष तीर्थरूप-
रायानी मालवा प्रांतात पाठविले होते त्यास दया वहादुर शुद्धास आला स्वामी-
च्या आशीरवादेने त्यास पराभावेने पाठविले सांप्रत फिरून देशास आलो
तीर्थरूप राजश्री राजू बुन्देलखंडात छत्रशालाच्या सहायास गेले अद्वैत महामद,
खान् बगंस याचे शुद्ध मांडले आहेत स्वामीच्या अशीरवाद मस्तकी आहे तेने करून
न तेने यश वळून लोकरून मघारे येतील स्वामीच अशीरवाद आल्याने फार
संतोष होइल सेवेची श्रुत होय हे विलापना पोष. छ ५ जिल्हाद सन सलासीतः

No. 7

Chimanaji Appa writes, on 5th Jilkad, 1730 Arba, to Brha-
mendra Swami:-

"I went to Málva being deputed by Tirthswarup Rao.
Ayabahadur came to fight. I sent him back being completely
ed. I am, by now, returned. Tirtha Swarup Rao has gone to
delkhand for rendering help to Chhatrasal. Mahamad Khan
gus is fighting with Chhatrasal. If Your Holiness's kind
benidiction is bestowed upon Shreemant Rao, he will come back
soon with flying colour" after getting himself renowned

No. 8.

(26 6--1729)

छ २६ जिल्हाद

श्री

हु। राजश्री चिमनाजीपंत आपा गोसावियासी

विनती उपरी राजश्री बाजीभीवराव व चिरंजीव राजश्री अप्पा यांची पत्रे छ १५ जिल्ह्याद ची जाधवहटी मुकामी ची आली सर्व सुख रूप आहेत पलीकडी उद्योग संपादन जाधवहटी मध्ये प्रस्तुत आहेत दिलीहून महमदखान बंगस ग्वालेरीस येत होता चंवेली चे रेती मध्ये आपले फौजे चे वर्तमान एकीले मग तेथेच मुकाम करून राहिला आपल्या फौज जाऊन वार पांच मोड सिकदां केला मग त्याच कडील भला माणुस आला इकडून राजश्री कुसाजी गणुस पाठविले होते राजश्री राऊ स्वामीचा तिकडे स्नेहाचा विचार याजकशिरा के गोष्टीवर नजर देउन फौज फिरोन आल्या हे वृत्त त्याणी लिहिले होते आपण स कलावे याज करिता लिहिले असे विशेष काय लिहिणे कृपा केली पाहिजे हे विनती सांप्रत पर्जन्य काल समीप आहे येथे सरकारची पत्रेची छोडी आहेत त्यास पाऊत मोमजामे पाहिजे यैशियास जामदार खानाल मोमजामे अस्तंतीक तरी दोन तीन मोमजामे पाठविले पाहिजेत विशेष काय लिहिणे हे विनतीचे

No. 8

Pilaji Jadav writes, on 29th Jilhej, to Chimanaji Pant Appa:-

"Letters of Baji Bhivrao and Chiranjivi Appa, written from Jadavhatti, have been recieved. They are all hail and happy. They are staying at Jadavhatti after completing business beyond n that. Mahamad Khan Bungus of Delhi came towards Gwalior but heard of our forces and therefore emcamped in the bed of Chameli. However he was harrassed by our men constantly for four or five days. Afterwards his envoy came. In return Kesoji Ganesh was sent there.

X X X X X X

Rainy season is fast approaching. Momjama is required for Cavalry mares. If it is available in the Jamdarkhan, some two or three pices should be sent here."

श्री

महाराजी होलकर व राणोजी सिंदे

२६ रविलाखर सन इहिदे सलासीन

का॥ सनद बनाम महाराजी होलकर व राणोजी सिंदे प्रांत माळव
प्रांतातील बायली व सरदेशमुखी चा येवज दरसदे रु॥ ३५ पसतोस कडावे
त्या येवजी साल मजकुरी येक लाख पांच हजार आम्हास पावते करुन उरला
येवज तुम्ही डभयेतानी निम प्रांत वाटून घयाया पेस्तर साली सलासात एक
लाख दहा हजार आम्हास पावते करुन बाकी येवज निम निम घयावा सन
अर्बात येक लाख पंचवीश हजार आम्हास घावा उरला येवज निम निम घेणे
सदरह तह प्रमाणे चालऊ वरकड तहनामा करुन दिव्हा आहे त्या प्रमाणे
करणे म्हणुन हस्ताक्षर पत्र दिव्हे असे.

महाराजी होलकर यास सनद

१ येखत्यारीची सनद

१ साल गुदस्ता चाकी जावता पुण्यांचे मुकामी आहे बाकी माहालाची
तहकीक करुन मलारवाकडे देणे म्हणुन राणोजी सिंदे यास पत्र

१ किता सनद महाल

१ चंदेरी

१ नावर

१ वोडसा

१ दतिया

१ बुदेलखंड तहद कालपी

No. 9

This is a Sanad issued in name of Malharji Holkar and Ranoji Sindia. It is dated 29th Ravilawal San 1131 Arba. It says that out of the Sardeshmukhi and Avaj of Malva, they will have to pay 35 P. C. to the Peswa and can utilise the balance between themselves equally. They are to pay Rs 110000/- for the previous year and Rs 125000/- for San 1134 Arba. Further on they will have to pay according to this Agreement.

Sands issued to Malharji Holkar and Ranoji Sindia

1. Sanad for Authourity.
2. Sanad to Ranoji Sindia directing him to make settlement with Malharji Holkar.
3. Sanads for Mahals
 1. Chanderi
 2. Narwar
 3. Badausa
 4. Datia
 5. Bundelkhand under Kalpi

No. 10

(1732)

श्री

चिन्तितो उपरी दत्तिया वोडसे या प्रांते आल्यानंतर दोहो स्थलाहून
लोली जाली करावया अले मानस लंकात पाठकून दिवहे त्याचे बोलिचा भावार्थ

मजकुरी आरुता साल गुदस्ता आपणारी कसाला पडिया मुलुक खराब जाहला आरु पैकाही द्यावा लागला याजकरीता साल मजकुरी काही रयात करून मुलकाची आवाधानी होयसी करावी म्हणून बहुतच रदबदल केली आमची मुलक गिरी म्हणजे दोन आढीच महिने पर्यंत चालोन यावयास पाहिजेत याच प्रमाणे जावयास लागतात रयात करीत म्हणता कैसे कार्यास येते या करीता साम दाम दंड भेद करून सांगोन जिनके साधले तितके साधावे लागले त्या प्रमाणे दो ही रयत्याच्या आल्या ग्रहस्त्या सांगोन गुदस्तास जेवढे आधिक साधले तितके साधून घेऊन त्याच्या मुलकास कोल दिव्हा खंडनी करार केली तो पैका बरा याच्या मुदती दिव्हा आढेत त्या प्रमाणे पैका येइल जैसे करून आरुही जाठवाडया प्रांतात स्वार होऊन गेलो तेथील ही जमीदार भंटीस येले ते येतील आख्यांतर विलहले जाइल तैसाच भदावरचा प्रसंग करावालागतो त्यास पडे पाठऊन भले माणूस आणविले आढेत ते आल्यानंतर बोली चाली करिता जे होइल ते केले जाइल सारांज जे होणे ते स्वामीचे पुरव अन्तार प्रभावे वडून होइल कृपा वृद्धिते पाविली पाहिजे हे विनंती.

No. 10

A Marattan Officer writes:-

"After my arrival here in the Province of Bodsā (Orcha) and Dava, representatives of both the Sansthan came to me. The substance of their talk was that whole country being ravaged by famine still the payment is to be made. Such being the case of distress of people there should be concession. Finding that realisation, by means of Mulk-giri, will take months together, I resorted to the Golden rules of "साम-दान-दण्ड-विमोद" Conciliation offer of money infliction of punishment and disruption of unity "with a view to get whatever was possible and talked with them accordingly. In this way I got what was possible. I gave 'कोल' to the country. (The literal meaning of the word "कोल" is An assurance or remission granted by Government to the cultivators of the

पोप्य गोविंद बलाल कृतानेक साष्टांग नमस्कार विनंती न॥ छ २७
सवाल पर्यंत पा॥ गुरुराय येथे रा॥ हिरेसा जी ने लस्करात सुखरूप असो
या अनंतर दोन पत्री सविस्तर वर्तमान श्रीमतराज श्री अपा साहेबास लिहीले
होते ते पावले असेल हलांही सविस्तर वर्तमान लिहीले आहे त्यांत प्रति
उतरे ज्या प्रमाणे याद पाठविली आहे त्या प्रमाणे त्या प्रमाणे ताकिदी
सत्वर पाठवणे तुमचे भगवयामवर कितेक राजकरणे येथे करून लिहून
पाठवितो जे राजकरण कामाचे असेल तेच करून वाळगे सहसा करणार नाही
ज्या मध्ये खाद्दाचे कार्य होइल तेच करून खाद्दाचे नाम समर्थ
आज करिता आजवल किते राजकरण आहेत तुम्ही जेवडा
चोज घाल तितका कार्यास येइल चाकरी होइल तेहवा खरी बहुत काय
लिहीणे ज्या प्रमाणे आमचे पत्र तुम्हा जवळ पावले त्या प्रमाणे प्रति उतर
सत्वर पाठवित जाणे बहुत काय लिहीने कृपा करणे हे विनंती

रा । माहादाजी आवाजी व शामजी नाइक महादाजी नाइक ढोंढोधानि-
वाजीपंत यास नमस्कार रा कृष्णाजीपंत रमाजी पंत अंताजी यास नमस्कार x
x x x वेवावास राघोपंतास नमस्कार

No. 11.

Govind Balal writes from Gursarai, to Bisaji cant, on 27th Sabal:-

"I am quite hail and happy in the camp of Hirdesah. I have already written two letters to Shrimant Appaji. Those letters must have been received by him. Matters queried in them should be replied as desired. I am to do certain Political works here. I will have to do that with great precaution. I will not do any thing in haste. I will do only that by which the object will be acheived. However your name is all powerful to achieve all that is desired. If anything is done by me that is due to the influence of your name. The burden for achievement is very great. If that is achieved that would be a miracle. Please reply as requested in my letters."

No. 12.

(8-6-1733)

छ ६ मोहरम

श्री

॥ तीर्थरूप राजश्री राज स्वामी वडीलाचे सेवेसी विनंती जगतराज याजकडील थानसिंह वर्षास येत आहे त्याची राजवडल आहे जे हती येक यावा एसीयास सुभानजी जठार याज यावत हती उसना घेऊन थानसिंहा बरोबर पाठविला आहे स्वामीस वर्तमान कलावे म्हणून लिहिले आहे हिदेरशा हतोन पूर्वी लिहो होती व हती यास दिल्या नवता म्हणून हती उसना घेऊन पाठविला असे गोविंद बलाल तेथे आले आहेत जगतराजाच्या हती विसी विनंती करतील तरी येथून हती पाठविला असता दूसरा पाठवासा नाही वहुन काय लिहिने कृपा केली पाहिजे हे विनंती;

No. 12

One of the Marratha Officers writes to the Peswa on 6th Muharam:-

"Thansingh the representative of Jagatraj is here. He says that an Elephant should be given to him. Hirdesa has already been given one. Govind Balal is there. He will make the request for the Elephant.

No. 13.

(1733)

संवेसां विनंती उपरी आपली आज्ञा घेतल्यानंतर चौघटका रात्री राजे जगतराज याची भेटी घेतली बोलीचा उपक्रम आम्ही काढिला त्यासे राजे मशानिले बोलिले की उद्दक तुम्ही आम्ही एकत्र होऊन जो निश्चय करणे मी करूं तदनंतर राजे सभाग सिंह याचे दर्शनास गेली दोन घटका पर्यंत दरबारी होती परंतु त्याचा संभाषणाचा समय नव्हता याजकरिता डेरया ५ ५ ५ आजी मंगलवारी प्रातःकाली ५ दर्शनास जाऊन एकान्ती ५ ते व आम्ही बैसोन त्याचा स्वहितार्थ ५ सांगण तो सांगितला त्यावरून त्याचा ध्यनास येऊन आम्हांसी बोलावयाचा अर्थ तो बोलले सांगांस तेथे प्रस्थ आहेत त्याचे परम भय मानितान तं विषय आम्ही त्याचे मनोधारण कर्तव्य केले त्यावरून समाधान जाले पैकियाची वाट जागा व मनुष्यवरी आहे तं तुम्ही जानितच आहो आम्ही आपले ठाडू जो विचार करणे तो करण कुवर नागायण व खेतसिंग व उगरसींग यासी संध्याकाली पाठऊन देतो ते येऊन बोलतील ते ध्यानास आणत जे गोष्टिने आम्हचे राज्य वाचे ते करावे सर्व प्रकारे आपल्यासी अंतराय करीत नाही लष्करचा कूचा विषय पुढिल त्याचे उत्तर दिलें की तुम्ही सर्व प्रकारे थर आहो आपल्यास विचारास येऊन तेच कराल मुलुकांच

संक्षय जालिया तूत तुमचा उपयोगास येणार येमे जाणून जे रडण कगावयाचे ते कगावे जट पंढवरी वगेरे जागाजागा X ने गाव लुटोन गुर आवा X X बघाडावां करितात X X बंदोबस्त कगावयाचा एकतीयां तुमचाच आहे येसे उत्तर दिले येमास जाग जागा फौज आहेत त्या कुल बोलाऊन आणवयाचा विचार आपल्यास विचारास परिछुण आला तरी कगाव सब उगवनाची इमारत मुलका बरंभ आहे फौज मुलगातून उठोन आलियान्गर याचे चिन्तातील संशय दूर होऊन काय लवकर करत लमे दिसतें व गजे सुभागांनिह याज- वडल वर्तमान या गोविंद याचे आचरून विदित होउल त्रिबर्ग संध्याकाली गतीयांना बोलीस तव पाठवावयाचा करार वेला आहे ते आल्याधराजो मज- दूर होइल तो उद एक संघेसी लेहु राजाना पुंड ऊस आपणास व रा मरहार रा यासी पनास प। आहेत संघेस। श्रुत होय इ विज्ञापना.

No. 13

One of the Marratha Officers writes to the Peswa:-

"After receiving your order I met Raja Jagatraj a four hatikas in night. I started the talk. Jagatraj asked me to see him in the morning. He further told me that he will settle then what he is to do. Afterwards I went to see Sabhasingh. There I waited for two Ghatikas but did not get opportunity to talk with him. So I returned to my place.

"Today I again went to see Sabhagsingh and met him in private. I narrated my say purporting to be beneficial to him. I removed his doubts by my talks. All about money men and land is well known to you fr m before. Kuar Narayan, Khersingh and Ugarsingh met me in the evening. The substance of their talk was that the Sanshan should be protected at any cost.

"When questioned about the army they held out" If the Sanshan is protected that would be beneficial to you. knowing

this, do whatever you can". In the end they left every thing to me. If the army is withdrawn, doubts will be removed at once."

No. 14.

श्री मंगल मूर्ति

महाराजा राजश्री चिमनाजी पंत आपा साहब

श्री उतम उपमा योग्य रमाप्रसन महाराजा राजमाध्य श्रीयासह विगजित राजश्री सेवसी आशा धारक नागयणजी निकम देहवत विनंती उपर विनयाव-यास प्रार्थना ऐसजे स्वामीनी मुलकाच्या सनदा दिधल्या त्यांस आपन विज्ञा-यन केली की दोन हजार गळताची सरजाम करून दिधली पाहिजे त्यासी स्वामी वोलिले की आयदांचा साली तुम्ही धीर करणे पुढे तुमची उस्तवारी करून मुलकाचा अमल बसउन देऊन तेच वचन आपण मिरा वंदिले आज्ञा घेउन गावास आलो त्यासी सांप्रत स्वामीचे पत्र आमच्या नावे व सकोजी निषम याच्या नावे आले की राजश्री पिलाजी जाधवराव व हजुरची पतके रवाने केली आहेत याजवरावर तुम्ही जाणे त्यासी आज्ञा प्रमाने सकोजी निकम तो रवाना होतील आणि आमचा रवानगी तो स्वामीनी रुवरु बोलाऊन सकता उभाण करुण पाठविताल तेहवा जाऊन एसी विनंती पूर्वी पासून त्यासी केली आहे तेने प्रमाने केली पाहिजे यानंतर स्वामीने इक पत्र रानो जी सिधिया सी दिधले होते की दोनसे गळताचा जमाव आहे याजला वग-घर घेऊन जाने त्यासी आपण आलो रोनाजी सिधियास पत्र लिहिल त्याचे उत्तर आले की आमचे कुच दर कुच आहे गाठ पडत नाही मग ते तच वच राहिली आता दोनसे गळून राजश्री पिलाजी जाधवराव यांज वगवर पाठऊन त्यासी स्वामी नी मुलक दिधले आहे त्याची दखलगिरी करताल तर एक पत्र जाधवराव यासी व स्वामीचे खुगतचा मुख्य जो रवाना कराल त्यास पत्र लिहिजे पाहिजे की राजश्री नागयणजी निकम यासे दोनसे गळत पाठविले आहेत याची रुचार्ची बेगमी करणे आम्हां याचा महाल मूलकात गेलियासी

अमल वनजल टका पैसा बहुत होय ने करने पड़े पर लिखिले पाटिजे व दि-
वेगा १ लखनास दोसी पर लिखिले पाटिजे व मराठाना गाडियाली एक पर
दिखले पाटिजे की लागवणजी निहम यानी बहुत दिखता आदे तर याचा
अमल मराठीन चालवने इतिहास करायी जैसे आज करतीन तैसी आज
करल लेवेनी अत होय ने दिखापन हे चितती

No. 14.

1734.

Narayanji Nikam writes to Chimanaji Appa:-

"When Sanadi was granted relating to the country, I made a request that a Suranjim of two thousand Rawats should be bestowed upon me. Thereupon Swami was pleased to say "Wait this year. In the coming year your authority would be established the country." I agreed to this promise of Swami and came to the village. Now I request that this promise should be fulfilled.

X X X X X X

(After writing many other things he requests for the issue of a letter to Hirdesha and Jagatraj as well as the Raja of Bhadawar)

No. 15.

(14-3-1735)

श्रीगुरु

नमो भगवते वासुदेवाय

अथ नमो भगवते वासुदेवाय कृष्णाय नमः ॥ कृष्णाय नमः ॥ कृष्णाय नमः ॥

कुशल त॥ चेत्रसुध १ षडिलाचे आमीरदाद मु॥ का॥ धार सुस्वरूप असो विशेष
 x x x x x x x
 छत्रशालाचालेक हिरदेशा २॥ पिनाजी जाधवराव यासी सामिल जाले
 त्यानी ही कमरदीनखानासी यक दोन लडाईं जबरदस्त घेतली आता प्रस्तुत
 पांच सात कोसाचे तफावतीने आहे कमरदीनखान नगवलेवर आहे सिप्री
 कुलार सेवर जाधवराव आहेत पांच लक्ष रुपये कमरदीनखान यासी देतात
 परंतु याचे मनोगत विशेष आहे अद्यापि काही ठडगाव नाही पुढे होईल वर्त-
 मान सेवेसी लिहिन बहुत काय लिहिये कृपा लोभ असो दाजे हे विनता.

No. 15.

Naro Siva Deo writes to the Peshwa on 1st Chaitra Shudha from a place called Dhar:—

"Hirdesha the son of Chhatra Sala joined Pilaji Rao Jadhav. He has fought one or two big battles with Kamruddin Khan. He is staying at about six Kos. Kamruddin Khan is at Narwar. Jadhav Rao is at Sipri Kular. Kamruddin is ready to pay five Lakhs. But he wants more. No agreement has been reached as yet. If any agreement will be arrived at I will inform."

No. 16.

(8-10-1735)

छ १२ जमादिलखर सीत सलासीन मया व अलफ

गोविन्द बलाल मुकाम गहिली यासी पालखी दिवही २॥ पिनाजी
 जाधवराव यासी तेहून दिवहे कि तुम्ही त्या प्राते जाले तेदवा पालकी व पत्रे
 देश पालकीच्या खर्चास सालीना मोडन बुंदेलखंड रुपया ७
 नेमणुक करण देणे म्हणून सुवेदारास पत्र

No. 16

While encamping at Raheli, the Peshwa granted a Palkhi to Govind Ballal and for maintaining the dignity of Palkhi granted an annuity of Rs. 700/- from the revenue of Bundelkhand.

No 17.

(April 1737)

मी

शंवेणी विशापना राजश्री जगतराज व लभसिंह ऐसे आपले फौजे निसी आम्हाजबल आढेत हिमतराऊ सैदाच्या कोठड्या पर्यन्त समागमे होते आम्ही आल्यावर ते मागे राहिले आपल्या सुलकांत आढेत राजश्री हिरदेशा मोठ्ठ वास आढेत विदित जाले पाहिजे भारती चंद उभयता राज्याचे सावत्र लष्करात आलेच होते त्यास चरे बाढत नहवे ते म्हणोन जाली त्याचे ने अग्नि प्रवेश केला भारतीचंद बरे सहाने आणुस होते जगतराजजी याचा नेम त्याचे ठायी विशेष होता यास बहुत अस जाहले याचे वर्तमान कलाधे उन लिहिले असे हे विशापना ।

No. 17

One of Maratna Officers in Bundelkhand writes to the Peshwa:—

“JagatRaj and Shabha Singh are encamping with their respective armies. Himat Rao was with me upto Said Kotra but he stayed behind when I proceeded further. Now he is in his own country. Hirdesha is at Mota Mahuva. Bharati Chand who had

been in the Laskar, it has been reported that he died and his wife became a Suttee. Bhrtichand was a very good gentleman. Jagat Raj was well disposed to him and therefore, has felt his demise too much."

No. 18.

(24-4-1737)

श्री

श्रीमंत राजश्री प्रधान साहेबाचे शंवेली

विनती रानोजी भोसले सेवेची विज्ञापन येथील कुशल ता॥ ६ मोहरम मुकाम कोटरा साहेबाचे कृपे कहून लेवकांच वर्तमान येथस्थित आहे विगेरा साहेबी सोमाचलाच्या मुकामीहून राजश्री जनारदन पंत यास पत्र पाठविले ते पावोन साविस्तर कलले बुलगे घेऊन आटेराकडे यावाची आज्ञा जाली त्या प्रमाणे स्वार होऊ यावे तरा राजश्री हिरदेशा व राजश्री जगनराज फौज छुद्रा समागमे घेऊन यावाचा आज्ञा त्यास राजमान हिरदेशा माहूस आहत त्यास आनावयास राजमान महामिह पाठविले आहेत ते यावे लागतात वून त्यास भारताचन्द्र याचा अवरोध जाहला आहे आ प्रमाणे त्यास समागमे आणजे लागते त्यास ठाकून यावे तरा बुनग्याचा निपात जाहला पाहिजे हा अर्थ सविस्तर राजश्री विसाज पंत पत्रो लिहिला आहे त्या वरुण विदित होइल विदिति जाले पाहिजे हे विनंती

No. 18

Ranoji Bhosala writes to the Peshva on 6th Muharram from Kotra:—

From Somavli Swami Shri wrote a letter to Janardan Pant which he received in due course some time ago. It was ordered in that letter that I should proceed to Atedi. Accordingly I rode there. Further I was ordered to bring Hirdesha and Jagatraj with their respective armies. Hirdesha is staying at Mhow. Mahasing has been sent to bring him. However there is some delay in his coming as Bhrti Chand died recently. He can not leave till the obsequies are over. Bisaji Pant has already written giving full details."

No. 19.

(I Jnly 1739)

श्री

कौलनामा श्री महाराजाधिराज राज श्री महाराजा श्री हिरदेशाजुरदेव
श्री राव बाजीराव मुख्य प्रधान याणी दिग्हा कौल नामा यैसा जे -

तुमचा अमाचा कौल करार जाहलाकी जे तुमचा वेदवार बहाइ मरातिव
तुमचा आहे तो कधी कम होनार नाही दिवसे दिवस तुमचा आमचा वेदवार
मरातिव अधिक होइल

जे तुमचे बापाचा वेलाची जागा अमल आहे त्या पेकी कोणी गा-
वा घिसी आम्ही घणार नाही घामोणीचे कित्याची व जागेयाची आम्ही रज शद
ले करणार नाही

आणखी तुमचा भाई भतीजा कुवर ठाकुर चाकर गैर राजमी
हार कोणही तुम्हा पासी गैर राजी होऊन आम्हा पासी येइल त्यास आम्ही-
ठेवणार नाही त्याची समजाइ करून तुमचे हवाली करु

आमची फौज तुमचे जागियात उपद्रव करणार नाही कोणी समइ
आमची फौज तुमचे राज्यात गेल्यास आपल्ये पदरीचा रोजमरा खर्च करीत
जातील तुमचे मुलूक पैकी घेणार नाहीत

दक्षिणचीं फौज कोणीचीही तुमचे मुलकात गेल्यास ताकीद करुण मनाइ करु पातशाही फौज तुमचे वर चढाई करुन आल्यास आम्ही तुमचे मदत करुन येऊ

ज्या प्रमाणे सतरा पूर्णा याचा रक्षण करिंतो त्या प्रमाणे तुमचे राज्यचा संरक्षण करु आणी आम्हावर मोगलाचा फौज आल्या तुम्हा आमची मदत करित जाव

पातशाही मध्ये शह आम्ही करुन घेऊन समई तुमचाही बन्दोबस्त करुन घेऊ एकाने सत्र एकाने मित्र या प्रमाणे करार पंढी दर पंढी तुमचा आमचा चलन जातील

आणखी चामील पैलापार भदावर चे राज्य शिवाय तुमचा आमचा फौज गेल्यास जो मुलूक रुपया मध्ये कमाई पैदा होइल तो आपले फौज प्रमाणे वाटून घेत जाऊ तुमचे फौज चें अन्वये तुम्हां ध्य वे आमचे फौजे प्रमाणे आम्हास ध्यावे

तुम्ही आम्हास पेशची सवा दोन लक्षाची व हल्ली पवने तीन लक्षाची जागीर एकुण पांच लक्षाची दिव्ही ता दोनो राजे मिलोन सवा एकहिल्ले थमोजिव आम्हास देत जावी या शिवाय रुपयाची व गावंची कोणूक समई रजबदली करणार नाही या करार प्रमाणे हमेशा चालत जाइल यांची सौगन्ध श्री रामचन्द्रजी व श्री रुदा व शिवजी तुलसी बेला पत्रची आहे या गोष्टीचे दरमान श्री चिमनाजी अपा व श्री नाना पालाजी जाधव व जनोजी समशेर आहेत यात अन्तर होणार नाही

आम्हास हिन्दुस्तानास काम पडल्यास तुम्ही आम्हास सामिल छावावे आणखी आमची इतले शिवाय मोगलासी सलुक करु नये कदाचित मोगलाची भारी फौज आल्यास दो महिने लढाई करावी त्यास आम्हां वाइट मानणार नाही तुमची फौज येऊन पोचली तर तुम्ही आम्हां एक विचार सामिल होऊन डभयता मिलोन मोगलाची फौज हटाउन देऊ मिता आषाढ शुद्ध ७ संवत १७१५

No. 19.

(1st July 1739 A.D.)

Agreement between Maharajadhiraj Hirdeshaju Deo and Baji Rao Mukhya Pradhan.

It is agreed that your Byabahar (Practise) Marataba (Rank) and Badai (Honour) will not be touched but held up day by day.

Your territory coming down from your father will be preserved, I will not take any land or village from that. I will not make any change in the position of fort Dhamani and the tract of land under it.

If any of your brother, nephew son Thakur, servant or subject being annoyed or disgusted will come to me, I will send him back with proper extradition and advice and hand him over to you.

My army will not create any trouble in your country. If at any time my army will pass through your territory, it will meet its expenses at their own cost. Not a farthing will be taken from you or received from your territory.

If the army of any body, (any Maratha) from Deccan will attack your territory I will intervene and stop it. If the Emperor's army will attack I will at once come down and array myself on your side.

As I protect Poona and Satara, I will protect your territory. If the Mghul army proceeds against me, you will have to help me.

If I will conclude peace with the Moghuls, your interest will be safeguarded first quite properly. Thus one's friend or foe would

be the same of the other's This agreement will remain in force-between us for generation together.

On the other side of Chameli and Yamuna, beyond the territory of Bhadawar our combined armies will operate. The territory occupied and money realised will be divided according to the proportion of the strength of the army, on either side.

I was formerly given a Zagir yielding 22,5000/and I am given at present another Zagir yielding 27,5000/-, altogether my Zagir is of 500,000, That amount of my Zagir is to be paid by both of you (Hirdesh and Jag'raj) according to the proportion of 1 to 1/4. Besides I will never make any change relating to money and villages. According to this agreement matters will continue for years.

I agree to this agreement sworn making Gods Shri Ramchandra and Shri Shiv, Tulsi and Bile Patra as witnesses. Mediators of this agreement are Chimnaji Appa Nara Belaji Jadhav, Mlaharji Holkar, Ranoji Sindia, Raghunathrao Pavar, and Jasaji Samsher. It will not be dishonoured.

If I will be in need of help at any time in Hindustan you will array yourself on my side. You will not conclude any peace with the Moghuls without my permission. If there will be an attack by the Mughuls you will carry on for two months, mean while my army will reach and the combined forces will compell the Moghul army to retire. Ashade Shud 7 of St. 1795. Vikrami.

— — —

No. 20

(19-12-1743)

श्री

श्रीमंतराजश्री पंत प्रधान स्वामीचे स॥

विनंती सेवक गोविंद बलाल कृतानेक स॥ विनंती त॥ पौष शुद्ध १५
पावेतो स्वामीचे कृपे करून सेवकाचे वर्तमान यथास्थित आसे विनंता विशेष
इकडोल वर्तमान तर इतके दोनी राजे येकत्र होते आता निगले आपले आपले
तालुक्यात मुलकगिरीस गेले र॥ सभासीद कनार प्रांते गेले प्रस्तुत जिगनी-
जवल आहेत जगतराज सुखे चरखारा येथे आहेत बोडस्याचे जमिदाराने दगा
केला येदाचा आमल त्यानी भझिला गांव जागा जागा त्यानी मारली त्यास
इज्जतखां कुग्घाहून गेले त्या भागून र॥ दादोपंतही गेले काही नवा सिबंदी
व्यादेही र॥ नारोपंत ठविले पर्थके जाहोती ते आहेत ऐसे सर्व एकत्र मिलोन
सुरखरु बोडसेबाले याचे भाऊ बंद राहात होते त्याजवर गेले जुज जाले दोही
कडोल माणसे पडली गाघास गडी नहवती त्याजवर ते येऊन भेटले परस्पर
साला जाला येथून कूच करून ठहरोलीस लागले आते मोरचे लाविले आहेत
सागंश मातवर फौज आनियाने पारपत्य उत्तम रीतिने होऊन तह जो होणे
ते होइल र॥ रघोजी भोरुले याचे वर्तमान—कासीद पाठविले होते खबर
आजीज आली तेथे वर्तमान या प्रकारचे आहे x x x
x x x x x x x
सेवसो श्रुत होये हे विज्ञापना.

No 20

Govind Ballal writes to the Meshva on Pausha Shuddha 15th

“Both the Princes were here with me. They have just left for their respective territories for the purpose of Mulagiri Sabhasingh has gone to Karara and is at present staying at Jigni. Jagat Raj is staying at Charkhari. The jamidars of Bodsa (Orckha) have played a fraud and thereby attached the country and have further usurped Amal. Izzat Khan has gone to Korvai.

Relations of Bodsa were at Tharauli. All others gathered there. A battle was fought. Men of both the sides fell in the field.

There was no fortress. They came and met us. This resulted in a peace. However a well equipped army should be imported and these people be completely routed, once for ever. After their complete routing only a permanent peace can be effected."

No. 21..

(1744)

श्री

पु॥ श्रीमंतराजश्री पंत प्रधान स्वामीचे सो॥

सेविज्ञापना याप्रांती दलियाकगानी मोटी किमाद् माडल आहं करारा
चा किला त्याणी ज्या दिवसा घेतला त्या दिवसा पासून सोख होऊन
बादमामलीस आले रा॥ नारोपंताकड पैसा वसूल देत नाही तमाम पैसा
मुलकाचा घेऊन आपले सिपाई नाजे करीतात सिम्टाचारे योजनान पैसा
घवा हे चिती नाही नव लाख रुपये साल गुदस्ता याकी पांचलाख साल हाल
चौदा लाख रुपये त्याज कडे येणे पैसा सुगलात पणे देत नाही आणी आमचे
जागिया चोर पाठऊन उपसर्ग देतात तो लिहिला विस्तार x x x
चे यणे या प्रांती येजालियावर तेही देहेवर येतील सर्व बुन्देलयाचे पारपत्य
जाली आणी याचे न जाळे ईश्वराला नमा x x x x ता बुध
याची विपर्यास जाली राजे जगतराज व राजे सभार्नीग अद्याप देहावरच
आहेत कोठे कजिया बदमामाली तिलयात्र करित नाही रुपये द्यावयांनी सुस्त
त्यास त्याच संदेह पडलाच आहे परंतु त्याचा कुबुद्ध श्रीमंत राजश्री उभयेता
सरदारानी उत्तम प्रकारे दूर केली राजश्री रामचन्द्र बाबानी त्याची बुद्ध सुद्ध
करून ठेविले याज उपरी कुबुद्ध त्यास तूर्त येणार नाही आहे वर्तमान ते
सेवेसा लिहिले आहे जे वर्तमान होइल वरचव लिहित जाऊन सेवेसी श्रुत
होये हे विज्ञापना

No. 21

One of the officers of the Peshwa writes to him:—

The Raja of Datia is giving immense trouble. Ever since he occupied the Karrara fort. He has become insolent and resorted to lewdness. He is not making payment to Moro Pant. He is retaining all the Money with him and there by refreshing his army. In spite of his lewdness he by way of etiquette says that he will pay the money. He is to pay 9 lakhs for the previous year and 4 lakhs for the current, in all Rs. 14 lakhs. He is not making any payment smoothly. He is sending out thieves and robbers secretly in my Ilakha and thereby giving trouble.

Raja JagtRaj and Sabha Singh both are at a standstill. They are not doing any mischief. But they are slow in making payment therefore there is some doubt about their sincerity. Their insolence has been thoroughly put down by Shrimant. Besides Ramchandra Baba has taught them a good lesson. After this their insolence will not be reiterated."

No. 22.

(1746)

श्री

जमादिलाखर १

सीत अर्चन मया व अलफ

राजे सभासिंह व राजे जगनराज याज पासून कबलियत लिहून घेऊन
की तुमची आमचा भाऊपना पाहिल्या पासून होता आता विंशत जाडला उडणू

आपले राज्यात हिशा शेकडा २४ पंचवीश दिवही असेल गाच गरुा शेकडे २४ पंचवीश रुपये तुम्ही घेणें पाउणसे रुपये आम्हा घेउ म्हणुन उभयता राज्याच्या कबुत्याती २ घटण्या

मिती हिम्बुस्तानी

No. 22

This paper is dated 1st Jamadil Akhar San 1146 Arba. It refers to the conclusion of an agreement between the Peshwa and Rajas Jagatraj and Sabha Sing. The agreement is intended to cement the friendly relations existing between them, (JagatRaj and Sabhasingh.) and the Peshwa from before. It says that they have agreed to surrender 1/4 of their territory or the income of their State—"

No. 23.

(16-4-1746)

श्री

श्रीमंत राजश्री दात्रा स्वामीचे शेवैसी

विनंती देवक राघो पुरुषोत्तम कृतानेक नमस्कार विज्ञापना येथील कुशल धर्म स्वामीचा जाणून ता॥ आश्विन शुद्ध १२ मुक्काम सिरोंज क्षेम असो यानंतर ये प्रांतीचा राजकी वर्तमान व संस्थानिकाचा वर्तणूक सविस्तर मुख्य विनंती पत्र लिहिले आहे त्याजवरून सेवसेी निवेदन होइल मुख्य अर्थ हाच की राजे जगतराज बुधले करारा प्रमाणे बसत नाहींत राजश्री लक्ष्मण पंत दादा त्याज पासी जैतपूर आहेत उद्यापि येका कामाची घाट जाली नाही देड दिलाऊ येथ्यास लखाड च्या गोष्टी होइतात त्याज पासी बसोन काही सार्थकता होता दिरत नाहीं फोजे चें आगमन या प्रांते होइल तेदवाचा येथ्याची घाट व मुलकाची होउन सर्व प्रकारे पाड पागवार स्वामी समर्थ आहेत तेथे विस्तारे

केली पाहिजे विशेष आशीरवाद पत्र पाठविले ते उत्तम समई पावले लिहिले
वर्तमान अवगत झाले येथिल दरबारचे वर्तमान तर सभासीगाची मामलत
पंचवीस लाखास चुकली सिवाय तीन हत्ती द्यावेयासी करार जाला परंतु प्रीति
सीगाचा मजकुर पडिला आहे तो अद्यपि जुकला नाही ब्राल मेल पडली आहे
या उपर जाले वर्तमान लिहून पाठउ हिरकन्या द्द छयासी पठविल्या त्यात कमी
येक जाली बाकी पचयासी भरल्या त्याचा लाखोटा राजश्री सुभेदागनीच आप-
ल्या हाते फोडिला त्याचाही जावघेऊन वजनिस पाठविला त्यावरून धिदित
होईल राजश्री अंताजी मानकेश्वर याचेही पत्र राजश्री सुभेदारास लिहिलेहोते
तेथे वर्तमान लिहिले होते जे दोन तीन जुजे जाली अंता जी पंताकडिल घोडी
इद्दा पंधरा व माणसेही वीस पचवीस पडिले गढाकोठरयास मोरच लाविले
आहेत निश्च डांगे रात्री दोन च्यार से गोटावर येतात आपलास वलावे म्ह-
णून लिहिले आहे राजश्री अमृतराव देशात जात त्यास श्री मन्तराजश्री पंत
प्रधाने पत्रे मनाइ आली जे तुम्ही मधारे वंगालेत जाऊन पंधारा लक्षाचा
सामला चुकऊन येथे येणे त्यावरून सुरंजस राहिले म्हणून वर्तमान आहे घाटि-
याचे राऊत येथे आले ते रोज मरा सागतात त्यास येथे काही येवज नाही आणी
आपली चिठी ही नाही ते तो रोज उठोन सागावयाची येतात त्याची कोण
येवजी द्यावे ते लिहून पाठवणे विशेष काहे लिहिणे हे विज्ञपती

No. 25.

(18 4 1746)

Sivaji Vasudeva writes on 7th Rabilakhar from Kalinjar
to Bapooji Baba:—

"Recieved your letter and learnt all about the matter
dealt with therein. The Mamlat of Sabhasingh has been settled
at 25 lakhs. Besides it has been agreed upon to give three
eliphants. Eightysix Hirkans were sent. Out of which one is
missing and the rest 85 are duely recieved.

Rajshree Antaji Mankeswar has written to the Sribedar
and stated that two or three skirmishes were fought there in

which ten or twelve mairs and 20 to 25 men of Pant fell in the the field. Encampment is at Gadakotra. Every night, in the Dang, two or three hundred men of the enemy are seen moving.

Amrita Rao was to start for his native contry but was ordered to realise the sum of Rs. 15 lakhs and then to go home. He is at present staying at Sironj.

The Rawats of Ghati who came here are pressing for their Rajmara. No Aivaj is set apart for them. I don't understand from which account they are to be paid."

No. 26.

श्री

जिल्हेज १३

सवा अर्वेन मया व अलफ

राजमान लछमण शंकर याचे नांव पत्र लिहून दिव्हे की जैतपूर चा किल्ला घेऊन तुमचे स्वाधीन केला होता त्यास पुर्णतयाचा व आमचा तह जाहला करिता किल्ले राजे जगतराज यासी देविला अस

तरी आपले ठाणे उठवून किल्ला त्याचे हवाले करणे म्हणून
पत्र १

No. 26.

This is an order of the Peshwa Government issued to Lachhman Shankar. It says:-

"The fort of Jaitpur, after its occupation, was made over to you. Now peace has been concluded with the Bundelas.

Therefore the said fort is given to Jagatraj. Accordingly you are directed to handover the said fort to him."

No. 27

(26-1-1756)

श्री

श्रीमंत राजश्री पंत प्रधान स्वामीचे सेवेसी

विनंतीसेवक गोविन्द बलाल कृतानेक स॥ नमस्कार विनंती त॥ पौष
वद्य दशमी पावेतो स्वामीच कृपावलोकने करून सेवकाचे वर्तमान यथास्थित
असे विशेष आम्हाकडे खासास दोन तीन हजार फौज सरकारी ताबिल्लात
असते त्यास रा. गंगाधर बाजीराव याचे पथक ग्वालियर मोवदला फौज
न आली गाजीपुरी फौजेचे प्रयोजन पडेल तेहवा राजश्री हरीपंती च्यार से
स्वार आपले दिल्ले च्यार महीने होते इतकियात मेनपुरीचा फतुर पडला
तिकडे आम्ही गेले तिकडेही च्यारसे स्वार याचे नेले होते आम्हास तिकडे
महीना पधरा दिवस गुंता पडला पंत मशारनिले कालपीहुन स्वार होऊन राजे
जगतराज याज कडे आले कर्जपटी निमित्त दवाव देऊन कर्जवटीची मामलत
चुकाविली इतकियात आम्ही येते दाखल जालो उभयेनाही कालंजरास जाऊन
मागील पैकाची वाट करून द्यावी पुढे कर्जपटीची टीपटाय करार करून द्यावा
तो अंतरवेदीन फितुर जाला सजुरावादेचे ठाणे उठले तमाम अमल बंद जाहला
जरूर जाणोन हरीपंत यासी फौज खुद्दा तिकडे घेऊन गेलौ अंतरवेदीत पांच
हजार फौज जरूर आली पाहिजे फौज न आली तर दस्त राहणार नाही येविसी
ची विनंती दोन तीन पत्र लिहिले च आहे वजीर वैमानिस आला तमाम अन्तर
वेदीची सनदे करून फितुर आरभीला त्यास च्यार हजार फौज बहुत तावड तो
ड येते उपगला होतो तर अमल राहिल आम्ही विनंति चारे वेळा लिहिली
हे जाणा विना फौज येकदंर दस्त राहणार नाही त्यास खाबंद खबर न येत तर
आम्ही सेवकाचे उपाये काये हाजार विनंती हेच जाणावी दुसरे पत्र यावयासी
दोन महिने पाहिजे मार्गही दुघट झाले मासूस पावेल न पावेल याजकरिता

फोज तैनाती सत्वर पाठवावी येथे फजीती जाली ठाणी उडो लागलो आमचो जो इलाज तो करीत आहो ये इलाजास उपाये नाही रा. हरीपन्त आम्ही दर मजलीमाधारे गेलो सेवेसीश्रत हीय हे विज्ञापन

No. 27.

(26 1-1756)

Govind Ballal writes to the Peshwa on Pausya Badya Dashmi :—

“There are about two to three thousand men in the Government's detachment. The detachment of Gangadhar Vajirao from Gwalior has not arrived. When army was required at Gajipur Haripant Gave four hundred men from his detachment.

Meanwhile trouble began at Mainpuri. I hurried there on the spot. I took four hundred men from his detachment. I was detained there for a month and a fortnight.

Pant went to Raja Jagatraj from Kalpi and by bringing pressure upon him, he settled the mamalat of Karajpatti. By chance I also reached there. Together we went to Kalanjar and raised the question of Karajpatti. At that time the trouble of Antarvedi took place. The Maratha out post of Sukrabad was over thrown and the authourtiy smashed. Finding dire neccessity I went there with the men of Haripant's detarnment. In my opinion an army of five thousand men must be sent there. Otherwise there is no hope, at all, for the survival of Maratha authourity.

The wazir has turned traitor and renued Sanads of people in Autarvedi and there by caused the disturbance. Army of

four to five thousand men must be dispatched at once. Without strong army authority can not be maintained. If the required army is not sent what I can do. "

No. 28

(25-5-1757)

श्री

पो छ २० जिह्जेज

विनन्ती गोपाल गणेश कतानेक सा नमस्कार विनन्ती येथे कुशल ता. छ ६
माहे जिह्जेज कृपादृष्टि करुन मुकाम जाजमऊ यथास्थित असो विज्ञापना

X	X	X	X	X	X	X
X	X	X	X	X	X	X

बुन्देलखंडात अमानसिंह व हिंदुपन्त उभयेता भावासी कटाकट मागेच जाला त्या-
स अमानसिंह कामास आला हिंदुपन्त राज करितो अमानसिंगाचा दुसरा भाऊ
खेतसिंग तीसरा भाऊ मशारमिले जिवत असेता त्यास राज्य दिले होते त्याणे
आम्हाकडे वकील पाठविला की तुम्ही जमातसुधा येऊन आमची मदत करुन
आमासराजी बसवणे याणी मुखक निमै तुमही सरकारता घणै निमै आमास
देणै त्यासहे कार्य केलियाने मुख हस्तगत होतो आज्ञा जालियानन्तर हे कार्य
करुन डीठ हजार फीज आम्हा जवत आहे तेथून दोन हजार फोज यईल तरी
उत्तम अह नाहींतर आमास आज्ञा करावी फोज ठेंउन कार्यभार करुन सेवसी
येउन सेवसी श्रुत हे विज्ञापना ।

No. 28.

(28-8-1757)

Gopal Ganesh writes to Rajshree Dada Sahab On 9th
Jilhej from Jajmau:-

"There was a dispute between Amansingh and Hindupat. A fight took place between both the brothers in which Aman-Singh was killed. Now Hindupat is ruling. Khetsingh is the third brother of Amansingh. He was nominated as his successor by Amansingh in his lifetime. Khetsingh has sent his Vakil with a request that I should give him help and get him installed on the Gadi. He says that for the help rendered to him, half of his Raj will be given to the Sarkar and half will remain with him. If Khetsingh is given help as desired. Government will get contry. I have got 1500 men with me. I will do the work at once as soon as direction is given."

— — —
No. 29

(1759)

श्री

संख्या-२६

राजश्री गोपालरावबापूजी यास पत्र तुम्ही गुमानसिंह खुमानसिंह याचा पक्ष करित होते तरी राजा पहाडसिंह याचीं मामलत चिरंजीव राजश्री शम्शेर बहादुर याचे मारफती ने विलहेस लागली तुमचे बन्धु ऐसे टिकियाचे माहित्य घेऊन येतील तोपावेतो तुम्ही गुमानसिंह व खुमान सिंह याचा व पहाडसिंह याचा स्नेह आणि हातात हात होये तरी उत्तम आहे आणि त्यानी ती गोष्टी मान्य न केलि तरी ते जे येथे जातील तेथे त्यास दाटेस जाऊन देने आणि तुम्ही आपले मामलतीचे कामास लागने या कामाचा बखेडा मिटोन वन्दोस्त लोकर होऊन येथे पेकात तुम्हास दांचा लागेल तो सावकारी निशा जाहाली आहे ।

No. 29.

The Peshwa writes to Gopal Rao Bapuji who was posted in Bandelekhand:--

"You were siding with Gumansing and Khumansing. Therefore the case of Pahadsing has been given to Chiranjivi Samsher Bahadur for arbitration, and final settlement. Your brother Badashiv Bapuji has agreed to this arrangement. Your brother and the army of Chiranjivi Samsher Bhadur is expected to reach there. Till their arrival, it would be better, if you can effect the settlement between them. If they are not prepared to acknowledge they may be allowed to go where they like. You are to mind your own business so that there may not be lethargy on your part to effect proper administration."

No. 30.

(25-5-1759)

श्री

सेवेसी विज्ञापना येथील वर्तमान ता. १७ रजमान पावंतो स्वामी चे अपे करुन सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे विशेष आज्ञा पत्र सादर जाले तेथे आज्ञा की येक पक्ष धरुन च तुम्ही लिहिता पहाड सिंग कडून प्रतापसा वैद्य राजश्री समसेर वहादर याचे विद्यमाने बहुतेक प्रकारे बोलतो तर प्रमाणे गोष्ट पासेल नजर राख्या ऐवज मातवर ठरौन रोख ये आणि साहास न लागता सर कार काम होउन ये असे बहुतेक प्रकारे आज्ञा केली यसेी यारु सेवकाने येकचा पक्ष धरुण वर्तणुक केली नाही परन्तु सरकारच्याच लोकाने द्वेष करुण अथवा आपला स्वार्थ पाहून कलह बाढाविला ये विसी प्रारंभी च विनंती पांच सात आळा लिहिली की स्वामीनी ज्याचे स्वाधीन ज कर्म केले तो त्याच्या जिमा खामंद आज्ञा करतील तेणे प्रमाणे वर्ताव आणि सेवक खावंददास विनंती करील त्या प्रमाणे खावंदाने त्याचे साहित्य वरुन दुसरे बोलत असतील त्याचे न येकता ज्याचे ज्याचे त्याच वरुच लोपून पक्षही धरिल असला तरही तो खावंदाने आहे वितरिगत सेवक धरणार नाही आणि एकाने पक्षही केला तो सोडिल्या ते या लोकात प्रमाणात राहत नाही या बुन्देलखंडात काहि कुवराय उणे नाही आम्ही पहाडसिंगचा पक्ष सोडून गुमानसिंह खुमानसींहाचा केला नवता पहाडसिंह यास जगतराज काहि दिखे नवते येक जमालपर प्रगणा मात्र दिव्हा होता

याची उद्दमेती निव्वळी वरील तीही कोड नीची करूनच नमकानत राज्याने
 लाविले हा नमकानत बहुत जमीनदारांनी नमकानत करीत पाऊला पांच सात लक्षा
 रुपया करीत पसन्तु करीत त्याने कोडि निव्वळी कोडि निव्वळी नाही सर्व देशे आनार
 समताया समतेत हुकूमत वारीत जावरी हाकर चांगली पाहिल्या पासून
 याच्या होत नाकाचा कोडि हाका नमकानत हरी पण आतला राज्याचे वोलने
 होतून करार नव्या कोडिने नमकानत करीत हरी समागमे वेऊन गेले तो
 हरी करारनात निव्वळी निव्वळी नमकानत इकडे आख्यवर जीजला होत
 आला तो तसा सेवेरी निव्वळी निव्वळी न्याते काहि अन्तर फेले नाही प्रस्तुत
 राज्या निव्वळीवर प्रस्तुत वहुतच वाढला याच्याही भाव सविस्तार लिहित कोणे
 वारंवार विनंती केली की ते प्रस्तुत नमकानत वरितात त्याचे वोलणे वोलनाता
 त्यास ताकीद पत्र कोणी नुसत वृत्तियाच्या पत्त घालवयास प्रयोजन वाये ते
 मातवर जाले वर त्याची आज्ञा दिव्हे असे विनंती लिहित नाकाची
 त्यास ताकीद पत्र पाठविले जाहेत तेथे वोलणे वोलनात याच्या नाकाची ना
 जाली यासुले त्याची इतना प्रकार वाढविला आम्ही येक पत्रा पैका नमकान
 पहाडसिगाकडे त्रिस्वकपंत व चिन्तामण पाठविले की राज्याचे समानेन नुमी
 आठो पत्र दखला आहेत त्यास मासलेत आनामन राज्याच्या याच्या पत्त सोडवाय
 करण ठेवणे मातवर पाच तुमचे राज्यातील आम्ही वरिष्ठ नुसतस सांग
 त्या प्रमाणे येकाचे आसे सांगितली बहुत वेळ यासु यांचेज ना याप्रमाणेनाचा
 चढाने येकेना दरोबरत राज्य मोक्ष मजला राज्याने दिव्हे होणे काही
 नवते परंतु लहून घेतल्या ते काही उत्तय नाही त्यानेट निव्वळी आम्ही यासून
 मग साहित्या वहुतानी केली जाया प्रष्टुतानी वरिष्ठ दिव्हेनीय व वरी
 दिव्हे मग तो दलावला सरकारानत वरिष्ठया वरिष्ठ याचेज याच्या पत्त तेज
 चालली मग आम्ही हे जोडण राज्याच्या सुटुका जाला हेका पहाडसिगाकडे आम्ही
 पुर ही जस्त केली तेथे ही साहित्य प्रष्टुतानी वहुत केली नव्या वेळ या निव्वळी
 गवहार वरिष्ठ जाली नमकानत जाली यासून थोडा बहुत वरिष्ठ याच्या पत्त
 पावला ते वर घेतला इती जस्त जेथे जाली आम्ही तेथे आम्ही याच्या पत्त
 योविन्दपंत याणा आम्हीक काही स्वार जवलीय जोडण पाठविले निव्वळी
 व सोमोर्णा पत्तानीत आम्ही वरिष्ठ करण सोमोर्णा याच्या पत्त
 फौज पाठऊन आम्ही व वरिष्ठ करण सोमोर्णा याच्या पत्त
 वुधेंल्या कडल लोक फौज लाविली काही

पर्यंत जाला बलाबल एत पाहून रोख ...
 फौजे ने सालवर गुमानसिंग व खुमान सिंह हे पाहिल्या पा. जगतराज याणेच
 केले लढाई गुमानसिंग हे हिन्दुपत आदि करून सर्वान्स व सरकारात सनदा
 पत्रा राज्य किरतसिंगाल दिले लिहिली करार अदार पहिलेच जालेले पाठविले
 सर्वानी दाखला x हाता राजा आसता होच प्रमाण म्हणत

No. 30.

Gopal Rao Bapuji in reply to the above letter writes:-

"I have received your letter of 27th Ramjan. You write that I should not side with Pahadsingh but work in the company of Samsher Bahadur and settle the Nazarana. Besides avoid any hasty adventure. But attempt amicable settlment on the lines chalked out therein. I have never hereto fore sided one single individual but I suppose that some tell taler might have misreported about me. You should not rely on them at all. If you have handed over some work to me I would do it according to your wishees. If I am not to side with any one I would not do so. There is not scarcity of Kuars (कुवरास) in Bundelkhand. I did not side with Gumansing and Khnmansing leving Pahadsing. Jagatraj has given him only Jamalpur Parganna. His mother owned a Jhagir when died. He had a debt of 5 to 7 lakhs. Haripant arranged to effec a s.ttlement by accepting an elephant which has been sent to you. I have informed you from time to time how matters stood. No information was left unknown to you. On the death of the king matters worsened, even this was made known to you. If he had been in affluent circumstances he would have paid his dues by now. On the strength of this the tale bearers have reported to you that I have sided one party. He was asked again to pay the dues but he did not listen. Hindupat attached the ewels and the elephant. Then he offered terms for settlment.

We therefore attached the kingdom and Jamalpur Pargana of Pahadsing and accepted all that we could lay our hands on. Gopal Rao & Govindpant and some soldier's were sent to help the men there. Lastly your humble servant led an army over there and took the Rathe Thana by assault. Gopa Rao and some people of our army under Huseinkhan opposed Bundela but they did not offer battle but ran away. When I could not rely on Pahadsing's promises I appointed one Kirtsing with proper sanads. This in brief is what has actually come to paas over here.

Note:-The above letter throws light on the fact that no scruples were maintained in alliances and insatiable attitude was shown in realisation of dues. Highest bids were accepted for the business of king making. Paraganas were looted and peaceful people were molested for the realisation of dues from princes.

No. 31.

श्री

छ १ जिल्हज दत्तने

श्रीमंत महाराजा राजश्री नानासाहेब सेवेसी

विनंती चरण रज जनार्दन दादो करद्वये जोडून सिरसाष्टांग नमस्कार
विनंती येथील क्षेम तो । वैशाख १४ सु ॥ राजगढ नजीक छेत्रपुर संनिधगजे
हिन्दुपत जाणून महाराजाचे स्वान्द वैभव लेखनाज्ञा केली पाहिजे विशेष विनंती
येथील वर्तमान तर महाराजाची स्वारी भलस्यावर आली होती ते समई सर्व
वृत्तान्त राजे हिन्दुपत व राजे पहाडसिंग व शुमानसिंग खुमानसिंग यांचासे.
वेसी विस्तारे कडून येऊ दोन विनंती पत्रे लिहिले होती त्या वरून सकल

अर्थ ध्यानास आला असेल त्यावरी स्वारी मघारी उजेनेकडी गेली एसी यासी काललियावर यानी थोडी सी बदमामली केली परन्तु महाराजाचा प्रताप येसा की राजे श्री जानोजी भोसले सागर प्रान्तास आले त्याजला राजश्री विसाजी पंत मशारनिल रचे भेटले तेहवा तेनी मागती उत्तम प्रकारे शिक्षा करून बदमामलीची अमली उत्तम केली महाराजास कलावे सेवकास पूर्वी श्रीमंत आज्ञा खाहवीं राजे मशारनिले याजकडे पाठविले हीती जाले तर घेऊन येणे नाही तर त्याजयासी राहोन वारीक मोटी दातमी राखोन सर्व अर्थ लिहित जाने त्याजवर महाराजाची ही आज्ञा पत्र येक दोन सेवकास आली म्हणजे त्या प्रमाणे वर्तनुक केली जाइल राजिया ची तो नजर बदमालची बहुतज आहे काही महाराजाच्या प्रतापाची शिक्षा जाली म्हणजे नरमी धरितात आली मागती दावा बदल जाली म्हणजे नजर बदलीतात येसा विचार याचा आहे वाहेतकार शिष्टाचार मात्र करितात की सर्वश्वे राज्ये श्रीमंताचे त्यास प्रस्तुत तो राजश्री गणेश पंत आणास राजे गुमानसिंग व खुमानसिंग भेटले आहेत तमास जगतराज राजे याची जागा जप्ती मध्ये आणि आहेत जयंतपूर वोगरे ठाणी मातवर जे आहेत ते मात्र राहिली आहे जे पहाडसिंह याची सत्ता आहेत पहाडसिंह राजे हिन्दुप । । येकत्र राजगढी आहेत पूर्वे तजवीज काये करतील ते पहावी प्रस्तुत पहाडसिंग राजे अणासी मिलाता ही कलावे सेवक आज्ञेचा बुधित आहे मार्ग प्रतिज्ञा चातक न्याये करीत वसली आहे कृपेची बुद्धि सेवकावर असावी आज्ञे सिवाय वर्तनुक नाही करीत हे विज्ञापना सरकारच्या जासूद जोडया दोन मझपासी होत्या त्यातील येक जोडी सेवेसी पाठविली आहे येक जोडी जवळ ठेविली आहे श्रुत होय हे विज्ञिप्त राजे श्री कृष्ण राज स्वामी कडून इकडे आले ते परभारे राजे पहाडसिंग व खुमानसिंग गुमानसिंग याजकडे गेले तेथे राजेश्री गडेशपंत अणासी भानगढ लाविली त्याजकडे उपाये जाला नाही मग दोन माहिने त्याचा लफ्करात फिरोन परभारे कोणीकडे गेल हे नवले राजे हिन्दुपंत याच्या दरशनास देखिल आले नाहीत आणि श्रीमंतानी त्याजला पत्रे व जो जावसाल सांगितला असेल त्यास काहि सांगोन भेटले नाहीत सेवक तो याचा दरवार घरोन वसले आहे याजवर जे आज्ञा येइल ते प्रमाणे विनती लिहिली आहे की आज्ञेची मार्ग प्रतिज्ञा करितो महाराजाच्या कृपेची छाया सेवकावर असावी हे विज्ञाप्ती

No. ३१.

Letter, from Janardan Dado to Shrimant Nanasaheb from Rajgarh, dated 14th Vaishakh Shuddha.

I wrote to you about the circumstances regarding agreement between Hindu Pat and Pahadsing, Gumansing and Khumansing in full details. You might have learnt the same from two of my letters. When you were encamping at Maghari near Ujjain they misbehaved. Meanwhile Janoji Bhonsale arrived at Sagar. Visaji Pant set them right having punished for the wrongs done by them. You deputed formerly to me Bhau Shaeb Raje. If he wishes to come he is quite welcome of you may suggest the steps to be taken through one of the servants. On receipt of which matters would be expedited accordingly. After they are totally defeated they will agree to what we dictate. Though they are outwardly submissive, but in fact they are not. Ganesh Pant saw Gumansing and Khumansing. All territory of Jagatraj has been attached including Jaitpur and also Thana Jamalpur of Pahadsing. He and Hindupat both are staying together in his Gadi. We should patiently wait for what steps they do take next. Pahadsing did not see Anna. I am waiting for your instructions, as the Chatak bird awaits rain. I have returned two spies to you out of the pair which were with me. I have kept one for immediate need. Mr. Krishna Rao came and went Pahadsing where Ganesh pant was discussing Terms. When no substantial result was arrived at he returned some where I know not. He did not even see Hindupat as instructed. I have awaited him for long. Again I await your final orders; and request you to continue your favour on your humble servant.

No. 32.

(1767)

श्री

राजमान राजश्री तुकोजी होल्कर यास बुन्देलखण्डातील कामगिरी

आज्ञा पत्र

दिमत तुकोजी होल्कर याचे नावे सनद की त्रिभुकराव फडनीस सुभा कालपी
गणी हजुर विदित केली की राजे बुन्देलयाची काम सरकारातून करून देऊन त्याज
पासून एवज द्यावा त्यास कलमे बितपसील:-

- १ हीरे खाणीचा आकार इस्तव विल सन इसन्ने सीतैन तागाइत
सन सवा पर्यंत दरसाल अजमास रुपये ४०००० चालीस
हजार प्रमाणे रुपये दो लक्षा चालीस हजार येणे आहेत ते-
कलम - - - - - १- २४००००
- २ गणेश शंभाजी कडून पाठाणास दिलेले रुपये एक लक्ष ते
रुपये- कलम- - - - - १ १०००००
- ३ हटयास मोरचे लाविले ते समेयी जानोजी भोंसले यास
फौज शुद्धा लेणे प्राप्त जाहले ते रुपये भोंसल्यास दिले ते
रुपये तीन लक्ष साठ हजार दिले ते रुपये कलम - - १ ३६००००
- ४ सरकारचे कारकूना पासून वगैरे ने छत्रपुर येथे घेतले ते
अजमासे रुपये एक लक्ष रुपये- कलम १ १००००

४

८०००००

चार कलमे चे आठ लक्ष रुपये धाजवी येणे आहे ते त्यास
जरब देऊन मातवर खंडणी करणे आणा एवजा ची निशा घेणे-
कलम

१

राजे खेतसिंह यास हिंदुपति एने कैद केले आहे त्यास सोडवून नवा लचाची जागा त्याची आहे त्यापैकी तीसरा दिसा सरकारात जागा घेणे अथवा नजर मातवर ठराऊन घेणे आणी निशा वेणे कलम ?

सवाई राजे गुमाणसिंह व खुमानसिंह यांची जागा दिले जैतपुर व दोरिया वगैरे जागा पहाड सिंह याचे पुत्र राज सिंह याणी दावली आहे त्यास दोन्ही ठारवान वगैरेह जागात आपले आगला वसवून थावा आणी सरकाराची नजर सवा सहा लक्ष रुपये यावे म्हणोन हिंदुस्तानात तीर्थरूप दादा साहवा चे स्वारीत राजा कडील वकीला नी त्रिश्चक्र राम याची विचमाने करार केला होता त्यास स्वारी देशात आली सवत्र कास ग दिले त्यास हल्ली तुम्हास उभयतास अज्ञा केली असे तरी तुम्ही फौज सुधा जाऊन राव्याचे जागा वगैरेह असल वसवून देणे आणी सरकारचे नजरे चा एवज रुपये

जतपुरास दातल होताच घेणे... .. २०००००

ठाण्यात व जाग्यात असल वसवून एक वर्षात तीन

करतीने घेणे... .. ४२५०००

.....

६२५०००

येणे प्रमाणे सवा सहा लक्ष रुपये नजरेचा एवज घेणे..... कलम ?

एकून तीन कलमे सदरहु प्रमाणे लिहिली आहेत या प्रमाणे तुम्ही सरकारात

काम करून दिलीयावर तुम्हास उभयतास एवज यावयाचा करार... .. रुपये

गुमाणसिंह व खुमानसिंह याजपैकी रुपये... .. २०००००

हिंदुपत खेतसिंह याज कडील एवज करार होइल त्या

पैकी रुपये... .. ३०००००

.....

५०००००

येणे प्रमाणे पांच लक्ष रुपये तुम्हास यावया चा करार केला असे तर पैका वसूल होइल त्यापैकी पांच लक्ष ची हिस्से रसदी तुम्ही घेणे सारीख कलमें लिहिल्या

No. 33.

(1785)

श्री

खांडेराव हरी बुन्देलखंडात रवाना झाले त्यावेळी पण्याचे राजा विदुषत हा सत्यु पार्वून त्याचा गादी वदल त्याची मूला मध्ये टन्या लागले तेथील दिवान वेंणी हजुरी प्रबल होऊन त्याने सर्व सतां आपला हाती बलकावली त्याची प्रतिपत्ती कालंजराचा सुभेदार कायम जी चौवे हा दूसरया मूलाचा पत्त घेऊन वेंणी हजुरी याजवरोवर बुद्धास आले खांडेराव हरी बुन्देल खंडात रवाना झाले ते कूर्च दर घुस जम असता अगोतर वेंणी हजुरी पण्यावाला व खुमानसिंह चरखारी वाला एक होऊन कालिंजर गढाते मोडत होते तेथे त्याची दाल गळली नाहीं मन मनसुवा करून दोघे ही बांध्याकर गुमान सिंहाचे पुत्रावर वेंणी हजुरी व खुमानसिंह चरखारी वाले चालून गेले बांधेकर मोटे मजवूत आहे ते निचाले बुद्ध केले त्यांत तोफेचा गोळा लागून खुमानसिंह मारला गेला फते बांधेवाल्याचे झाली वणी हजुरी व खुमान सिंहाचा पुत्र पण्यास गेले नन्तर खांडेराव हरी बुन्देलखंडात पावले खांडेराव हरी याणी पण्यावर चाल करून हजुरी याजवर खंडणी ची भांगणी वेंणी

प्रथम त्याने खंडणी देखाचे मान्य केली पणु पत्त मूर्तीनांत रक्तवीर न मिलल्या त्यामूले खांडेराव हरी व वेंणी हजुरी यांची बरकट होऊन बुद्ध झाले वेंणी हजुरी पत्तन घेला तोपखाना घनोरे जिर्नीश व पण्याचा पिता खांडेराव हरी याणे त्याने लागला हे विजयाचे वृत्त खांडेराव हरी यांनी श्रीमंत पाटिल याचा नाम पत्राविरा पाटिल याचा याणी आपल्या नुर सरदार ने बुन्देलखंडात गारी करून पण्याचे पिता त्या मत केला आतन्वदायक वातर्मी बादशाहास पळझे मोहरा मजूर करून गादर जिर्नी बादशाहानी नददाजी सिद यास व श्री मंत पेरने यास पत्राविराये रोखर देऊन या पत्राकम वदल पाटिल याचान नोवत राजा बांधवियावानी पण्यावानी वेंणी

खांडेराव हरी यांनी पण्याचा पिता समकत केली मजूर बांधवियावर हरी केली याणी पण्याचा राजाचा दूरुमा मुद्रावा वेणील दिव्यात आपण मजूर पण्या झाला होता त्यांस नवीन देऊन दिल्या आपण मजूर पण्या मजूर पण्या पत्रा वेंणी

गोविंद बुन्देले हे मध्यस्त होऊन त्यानी खांडेराव हरीस परतीस लक्ष रुपये खंडणी देऊन पर्ण्याचा राजा चा कजीया आपस मध्ये मिटविला पर्ण्याचा गादीचा मालक धोकलसिंह ह्यानी दोन हिसे खंडणी देण्याचे मान्य केले तीसरा हिस्सा सरजेतसिंह यानी द्यात्रा असा ठरले धोकलसिंहाची निशा बालाजी गोविंद याचे विद्यमाने ठेवली ह्यानंतर खांडेराव हरी ते कालिंजराहून कूच करून बोटसास आले व त्यांनी तेथील राजा पासून डीढलक्ष खंडणी घेतली नंतर ते दतियास आले तेथील राजाकडे खंडणी चढल जावसाल लाविला दोन लक्ष रुपये खंडणी द्यावी किंवा सेवडा कितला खाली करून द्यावा असी अड घातली त्या प्रमाणे लवकरचे राजा ने कवूल केले ह्या प्रमाणे खांडेराव हरी याणी बुन्देलखंडा मध्ये सिंदेचा चांगलाचा दवा दवा बसविले

No. 33

When Khanderao Hari marched to Bundelkhand the Raja of Parna Hindupat died. There was a quarrel for the Gadi amongst his sons. Dewan Veni Huzuri emboldened himself to possess the kingdom. Kayamji Chaube sided with the second son and opposed Veni Huzuri. Khanderao Hari also marched to Bundelkhand. Veni Hazuri of Parna and Gumansingh of char-khari combined and attacked the fort of Kalinjar but they were unsuccessful. Bandhikar who was strong enough gave them a fight and Khumansingh was shot dead by cannon ball. Thus Bandhikar won the battle. Veni Huzuri and son of Khumansingh went to Parna. Thereafter Kanderao Hari entered Bundelkhand and asked Veni Huzuri to pay him tribute. He acceded to pay but did not pay till one month. Khanderao Hari prepared to fight and Veni Huzuri had to fly for life. Khanderao Hari acquired the possession of fort of Parna and the magazine. Babasaheb Patil was informed of the news. Patil Baba informed the Emperor who was highly pleased with Mahadaji Scindia and Peshwa for the victory and offered a dress of honour for both and allowed Patil Baba to beat Naubat. Khanderao Hari then marched to Kalinjar and took

fort by storm from the second son of the Raja of Parna. Balaji Govind Bundele intervened and settled 35,00,000 lakhs of rupees as tribute and decided the quarrel of the princes of Parna amicably. Dhokalasingh the owner of Parna fort agreed to pay two third of the amount and said the balance should be paid by Sarjatsingh. Then Khanderao Hari went to Badssa and made the king to pay a tribute of Rs. 1,60,000. Then he went to Dattia and asked the king to pay tribute of Rs. 2 00,000 or to vacate the fort of Sewada. The Raja agreed. In this way Khanderao Hari established scendiats sway over the entire Bundelkhand, very successfully.

No. 34

(1790)

श्री

पैवस्ती छ २२ रविलाखर सन इसन्ने तिसैन

मागशीर्ष

सेवेसी विज्ञापना शामराज साप्रांग नमस्कार विज्ञापना येथील कुशल छ ६ रविलावल मुकाम वेत्रवती स्वाभी चे कृपे करुन सेवकाचे वर्तमान यथास्थित असे विशेष पूर्वी जाले वर्तमान सेवेसी विनंती पत्री लिहिले आहे त्या उपरी झांसी प्रांत आलियावर संस्थान दत्तिये येथील खंडणी पाऊन लक्ष जाली व सिमथरची पन्नास हजार जाली व उपरी राज श्री गंगाधर गोविंद व राजश्री शिवराम हरी आपल्या जमा व मुद्रा भेटिस आले वोडिसियाची खंडणी होणे आहे शिवराम हरी याचे विद्यमाने होईल डंघाइचा मजकुर तर अर्जुनसिंह याने पर्णे वालियाचा व चरखारी व जेतपुरा व मुलुख तीसा वतीसा लक्षचा दावून दहा हजार फोजेचा जमाव करुन गुदगता राजश्री लक्षमण गव हरी दिमत राजश्री शिंदे यासी लहून हती व तोफा नेल्या हल्ली श्रीमंत

चा प्रतापे करुन वेणी हजुरी चा पुत्रासी व त्यासी लडाईं जाती अर्जुनसिंगाची फौज
 सिकस्त जाली त्याज कडील दहा वारा सरदार रणास आले मांगती जमाव करुन त्याज
 वर गेला आहे आम्हा पासून पन्नास कोशावर आहे त्याज कडील ककील हिमत बहां-
 दुर याच्या विद्यमाने आला आहे त्याचे बोलने गोसावियापासी जाले की आमचा हिस्सा
 चा सुलुख सतरा हजाराचा आहे तो आमी ठेवुन नवा सुलुक तिसा लक्षाची दावला
 आहे तो सरकारात देतो तो घेऊन मजला बहादुरी द्यावी मी भेटिस येतो ऐसे बोलणे
 आहे संध्या त्याचा सुलुकात जप्ती करुन कमाविस राजश्री गंगाधर गोविंद यासी संगावी
 त्यानी तुर्त फौजाची खर्चास डीठ लक्ष रुपये द्यावे आणी दरमाहा पाऊन लक्ष रुपये
 रोज मरीया करीता देत जावे ऐसे बोलण्यात येऊन त्यानी व चिरंजीव बलवंत राव
 यानी पुढे फौज सुद्धा जाऊन सुलुकाची वन्दोबस्त करुन अमल वसवाया ठाणी अस-
 तील ती ध्यावी चिरंजीवा बरोबर सरकारची फौज जदीद सुद्धा पांच हजार व गारदी
 चार हजार देऊन सहुरत करुन बाहेर काढिले आहे त्याज समागमे गंगाधर गोविंद
 याची ही फौज दोन हजार आहे अरजुन सिंगा कडील बात मी आली त्याजपासी तीन
 चार हजार फौज व पायदल सिलोन आहे आणि कही जमाव वरीत आहे त्याच्या
 मोहलियावर सुलुकाची जप्ती करीत गेल्यावर त्याचे गुन्ता काही प्रकार दिसोन येइल
 पुढे फौज जाइल त्याचे मागे राजश्री अलिबहादुर बाबा ही दहा पंधरा कोसा ने अन्त-
 रीयाने जातील स्वामी चे प्रतापे करुन पार पत्यही त्याचे होइल दतियावालियेचा फौज
 हजार व पायदल दोन हजार समागमे चाकरीस आहे पोटास देऊ नये सुटलियावर दोन
 लक्षाची जहागीर त्यास लाऊन द्यावी ऐसे करारीत आणिले आहे त्याज पेकी आको
 डीचा तालुका तिसा हजारचा आहे तो किल्यासुद्धा दतिये वालियास द्यावा बाकी चा
 सुलुक जोर तलवी द्यावा ऐसे केले आहे राजश्री गंगाधर गोविंद याचे विचारे आकोडी
 किल्ला पर्ण वाली याचा आहे तो दतियेकरास दिल्याने ठीक नाही आकोडी समोमता
 सुलुक सरकारचा जालवण व उरइ वगेरे महाल आहेत हल्ली माजी होती तेहचा आम
 चे कुटुंबे आकोडी चा किल्यात राहतात पर्णेवालियाचा वदनजर नाहीत दतीयेवाला
 वदमामली आहे याजकरीता त्याजकडे देऊनये सरकारात ठेवलियास गुतां नाहीं एसे
 जावसाल पडेल आहेत दतिये वाले ने मोरचे लाविले तर साहा मेहीने लागतील खंदकात
 पानी आहे टेकडी वर किला आहे याज करीता राजश्री अली बहादुर बाबा यासी पत्र
 पाठवावे की आकोडी चा किला तालुका सुद्धा सरकारात ठेवावा दतीयेकर राजे छत्रजीत

याजकडे न द्यावा आणि वही ठाणी वेत्रवती अलिकडे असतील ती न द्यावी म्हणून पत्र पाठविले पाहिजे दतीयाचे राज तेरा चोदा लक्षाचा आहे त्याज पासी हमेशा फोज येतात ते दोन अढीच तीन लक्ष रुपये घेत आले तुम्ही पाऊन लक्ष रुपये घेऊन त्यास दोन लक्षाची जाहगीर देऊ केली हे चांगले की काय म्हणून गंगाधर गोविंद व शिवराम हरी म्हणतात सरकार चाकरी तरही दतीयेकरानी देखवली असती मग जाहगीर द्यावयाची होती तूर्त आकोडी त्याजकडे दिलीयाने पर्येकर वगैरे बुध्दले यास विषम वाटेक सर्व बंदोबस्त जालियावर मग करने ते कराते हल्ली हिंमत बहादुर याज पासी हजार वारा से स्वार व तीन चार हजार पायदल जमा जाले आहे त्याज पैकी दोन हजार नगें गोसावी आहेत ते दूर करावे म्हणून आमी सांगितले आहे ते दूर करणार बाकी दोन हजार राहिले त्यास पोटास पंथरा हजार रुपया दरमाहां तूर्त द्यावा लागतील नाहीतर दोन तीन लक्षाचे मुलुक त्याजकडे लावून द्यावा ऐसे सरदार म्हणतात आम्ही पूर्वापासोन सांगत आलो की गोसावी याचे जमात बाढवु नये परन्तु जमाव जाला लखनौ प्रांती हत्ती व तोफा होता त्याज पैकी दोन तोफा दहा वारा सेरी गोल्याची लष्करात दाखल जाल्या व मागाहुन साहा तोफा जिलविच्या येणार होती तीन च्यार आले आहेत पूर्वी स्वामी चे पत्र आले तेथे आज्ञा की गोसावी यासी भांसी ठेवावे ये विषय आम्ही दोन तीन वेळा बोलली परंतु तूर्त ठेव याचा नाही संध्या काम कारवार सर्व त्याचे हातुन घेत आहेत मुलुकाचे काम राजा गंगाधर गोविंद याच्या हातून द्यावयाचे केले याजमुले दिक आहे तपसीलवार वर्तमान सेवेसी विदित हवावे म्हणून विनंती पत्री लिहिले आहे येथील सरदाराची मरजी राखोन कल सांभाळून सरकार उपयोगी ते सला सांगत आहो गोसावी हिंमत बहादुर यासी दरमाहा खर्चास द्यावे याची सोय होणार नाही म्हणून तीन लक्षा लावून द्यावा ऐसा विचार केला आहे हिंमत बहादुर गोसावी यांचा बंदोबस्त कोणें रीती ने करावा त्याची आज्ञा निजुण सरदारास पत्र पाठवियाची मर्जी असेल त्या पाठवियाची आज्ञा केली पाहिजे व रा. गंगाधर गोविंद व रा. शिवराव हरीस यास पत्रे की तुम्ही फोज सुद्धा रा. अलीबहादुर याजपासी राहोन डंघाईचा वगैरे बंदोबस्त यथास्थित करने म्हणून पाठविली पाहिजेत नेक सला तीच आमी सांगत आहो परंतु त्यास दिकती पडतात यास्तव स्वामीची ही आज्ञा पत्रे आलियाने येथे वोड पडणार नाही सेवेसी श्रुत जाले पाहिजे हे विज्ञापना

No. 34.

Shyamraj writes to the Peshwa on 6th Ravilawal from Betawa :—

“After writing I came down to Jhasi and realised the sum of Rs. 75000 from Datia and Rs. 50000 from Samthar. Gangadhar Govind and Shivaram Hari came to see me with their respective detachment. The tribute from Orcha is to be settled in the presence of Shivaram Hari. As regards the affairs in Danghai I am to inform that Arjun Singh has taken possession

given a Jagir of 2 lakhs. The demand of Datia is that he should be further given the Thaluka of Akodi and government may keep with themselves the rest of the territories. Gangadhar Govind is of opinion that the fort of Akodi belongs to Panna. Therefore it would not be wise on the part of the government to give Akodi to Datia. Besides the Raja of Panna is not on bad terms with the government. On the other hand the Raja of Datia himself is on war path with the government. Hence the Taluka of Akodi should not be given to him.

Ali Bahadur Baba should be written that he should not hand over the fort of Akodia to the Raja of Datia but should retain it for the government. Besides it should be made known that the income of Datia is about 14 lakhs and about 2 to 3 lakhs have always been realised as expenses for the passing army. Only Rs. 75000 has been realised as a tribute and a promise has been given for the bestowal of a Jagir of Rs. 2 lakhs. Is it proper? Gangadhar Govind and Shivaram Hari admit that the Raja of Datsa has rendered some service to the government and deserves some reward but say that the bestowal of Akodi will give some cause for annoyance and disappointments to the Bundelas of Panna and other places and therefore they may be offering some strong opposition. Under the circumstances political sagacity demands that the bestowal of the Jagir should be differed till the complete achievement of the goal.

Goswami Himmat Bahadur has got an army, consisting of some 1200 Savars and about 3000 foot soldiers, out of which about 2000 are the Nagas. I have asked him to desband these Nagas. After the dispersal of these Nagas there would remain only 2000 men with him. For the maintainance of his remaining forces he will have to be paid about 15000 per month otherwise a country yielding an income of Rs. 2 to 3 lakhs will have to be

set apart. I have always sounded that these Goswamees should not be encouraged. However in spite of my counsel they were given some latitude and thereby they have gathered strength.

There were certain elephants and cannon in the province of Lucknow. Out of which two cannons were brought here and further five or six are to be brought. Besides three or four elephants were also brought. Sometime back I received a letter directing that Jhasi should be given to the Goswami. In reply I am to submit that I have already written twice or thrice stating that whatever is to be given to the Goswami should not be given at once but after the faithful discharge of the duty entrusted to him. However I want to be enlightened definitely in connection with the Goswami's affair.

No. 35.

(1792)

श्री

राजमान राज श्री अलिवहादुर याची कार कीर्दि
.....

छ ६ जमादिलावल
इसन्ने तीसेन

गजसिंह व अजुन सिंह याचा मोठा हाडदावा होता त्यास कालपी चाले याणी एकत्र केला गजसिंगा कडील मुलुख अर्जुन सिंगाकडे होता तो गढया सुद्धा गजसिंह दाविला त्यास गोसावी याजकडून गजसिंगा कडे संधान करून अर्जुनसिंगास न मिलावे अेटीस आने आज्ञा देताने त्यास मिलऊन घेतो ।

छ २७ व चन्द्र २६
जमादिलाखर

रामचन्द्र नारायण यास येथून बहुतवेला लिहिले की जावसाल उरकुन टिका

करावा त्यास राजानी काही अंतस्थ देऊन टिका करून घेतला व पणेंवाले याचे जाव-
साल गंगाधर गोविंद याज कडून लाविला परंतु रामचन्द्र नारायण याणी दिवसगतीवर
घालवीले त्यास राजे व रामचन्द्र पंत यास सरकारची पत्रे आल्याने लोकर फडसा उरक-
तील अर्जुन सिंगास अर्द्ध राजे दिव्हा आहे ।

८०

छ १६ सावान

रामचंद्र नारायण व हुजरे याज वरोवर पर्णे वाळे याजविशी पत्रे आली
आहेत त्या अन्वये त्याचा वंदोवरत मुलुखा सुद्धा करून द्यावी आणि आम्हास सामिल
असावे फंदे फितुर करू नये ये विसी गंगाधर गोविंद याचे मारफती ने करार होऊन
राजे याजकडील गजसिंग याणी फौज सुद्धा सामिल हवावे असे ठरलो आहे ते येऊन
एक दोन दिवसात भेःतील याजकडील मुलुख अर्जुन सिंगाने दाविला होता तेथी
गढया वगेरे जागा घेऊन जरफी केली ती जागा अवधीच मधारी सरकारचे
ठहरावा प्रमाणे द्यावाचा चाकरार केला त्यास टिक्या बद्दल ऐवज देताच परंतु
फौजे चे खर्चा बद्दल काही च लिहिले आले नाही यातच त्यासी बोलता न आले त्यान
ये विसी सरकारचे आज्ञा राजास व बालाजी गोविंद द्यावावी

छ ५ समजन

पर्ण्याचे वकील येऊन पुण्याहूण पत्रे त्याणी आम्हीली ती दाखविली त्या
प्रमाणे तह रुद्द करून करारा च्या यादी करून दिल्या फौज सुद्धा लढाई असावे तहवा
फौज खर्च माफ करावा येणे प्रमाणे करार होऊ वाहेदार दिले त्याजवर गजसिंग बाटियाली
करून उतरोन आला त्यास आनवीयास सदाशिव शामराज गंगाधर गोविंद यास बाटि-
पासी पाठविले त्यानी अर्जुन सिंगाचे लढाई सामिल हवावे ते न आले सात आठ गोज
लाविले आमची फौज देती गुन्तोन गढिली नग त्यानी बाट न पाहता अर्जुनसिंगा
सी लढाई करून जीवे मारीला गजसिंगास सांगोन पाठविले की तुम्ही लढाउ सामिल
न जाले याज करिता फौज खर्च तुम्हास द्यावा लागेल हे त्यानी फौजेन मधारे याची
चवुन पर्ण्याकडे गेले त्याचे बोलने आम्हास पुण्याहूण टिका व पगरी श्री गंतनी पाठ-
विले टिक्याची नजर करार केली आहे त्या शिवाय काही आम्हास द्यावयाचे नार्णे
ऐसे त्याचे उत्तर जाहेले

छ २७ जिल्काद
खसम तीसेन

धोकलसिंह व गजसिंह यास दोन वेला सरकारची पेत्रे आली ती येथून राम-
चंद्र नारायण व रामचंद्र कचेस्वर यास बोलल्यास पाठविले त्याज बराबर रावाना केलि
त्यास वीश पंच वीश दिवस होत आले राजे काही उत्तर देत नाही

छ ६ सफर

गोहल्याकडे यशवंत राव नाइक निवांलकर रवाने केले होते त्याजवर
.....त्याजवर गजसिंग चालोन आला तेहवा नाइक पुढे गेले लडाइ ध्यावी तो
राजिस गजसिंग कूच करून गेला तेथून आम्हास लेहून पाठविले की तुम्हा बराबर
माझा लडाइ वावयाची नाही नाइक चालोन आले या करीता मी मधारा आलो

छ १ रविलावल

गंगाधर गोविंद याचे विद्यमाने तहाचे बोलने बोलतात आणि प्रगल्हा
गोहोरा येथे निवांलकर आहेत तेथे दंगा करावया! करीता पणेंवाले केशर नाईक
आपले कडील सरदार जमियेत नसी पाठविले लोहरीचे गडी पासी लडाइ जाली निवां-
लकर यानी हल्ला करून केशर नाइक याचे शिर कापून आणिले धोकलसिंह व गज
सिंह लोन नदी तीरी आले इकडून गंगाधर पंत गेले त्याच्या भेटी जाल्या मामल्याची
वेरीज ठरेल ती मागाहुन लिहून पाठवू

छ ११ जमदिलाखर

चालीस पन्नास लक्ष खन्डनी चे बोलने घेतले होते परंतु त्याचे बोलने सत्रा
लाख पर्यंत आले पुढे चढत नाही तेहवा कवूल केले त्यापेकी नकत साल मजकुरी
पांच लाख व वारा लाखाचा मुलुख लावून देऊन त्यास मान्य जालो असता अद्याप
पैकाचा निशा होत नाही हल्ली दिवाण जीस बहुत निकडीचे पत्रे लिहिले त्याज बरून
लवकर माभला उरकोन देणार आहेत

छ १ सावाल

पणकराचे बोलण्या लोन नदीवर गंगाधर गोविंद याणी सदाशिव पंत व अपा पंत यास बराबर नेले जावसाल ठरला की सत्रा लक्ष रुपया मामला द्यावा त्यांत पांच लक्ष नकत द्यावा त्यास अढीच सहिने पांच लक्षर्ची निशा पटत होती पण ठिकान लागे तीन लक्षाची निशा देती बाकी दोन लाख राहिले त्यास मामला ठरोंन अढीच तीन सहिने जाले त्याचा वसुल तुम्हा कडे आला आहे तो मजुरा द्या म्हणून वोलू लागले तेहवा तीन महीनाचा फौज खर्च सांगितला परंतु खर्च देणार नाही असे उत्तर केले व बारा लक्षाचे वसुलास मुलुख वाइट दाखयु लागले त्याजवर सत्रा लक्षाची निशा सालमजकुर सुद्धा तुमचे सावकारची करून देतो ऐसे बोलिले तेहीं आम्ही कबूल केले तेहवा आमचें आमचे मुलुखात तीन सालात कोणचा उपद्रव जाल्यास निशा सावकारी नाहीं असे सांगितले याचे उत्तर केले की मुलुखासी सावकारसी संबंध नाही आमचे सावकाराची तुम्ही खातीरी करून देणार तेहवा ज्या प्रमाणे हप्ते वंदी तीन सालाचा करून घ्याल त्या प्रमाणे सावकारा पास घेऊ मग तेनी अड घातली जे पाटिल बावानी उपद्रव करु नये याचे उत्तर जिंमा कोणा याच होणार नाही सरकारचा मात्र जिंमा करून घेऊ या वरून गंगाधर पंत चे बोलने पिलपिलित पडो लागल्यावर पारपत्या करा-
म्यासी डेरे दाखल जालो

छ १५ सावान

बोकलसिंह राजे याची लबाडकीचा जावसाल मामल्या विधी बदलून बोल लागले या करीता त्याचे ज्येष्ठ बंधु सिरजेत सिंह पहिले येथे आणिले त्यास चार लाख रुपया चा मुलुख खर्चास देऊन लढाईस आघाडीस रवाना केले व तुम्हास वांटणी करून देऊ असे सांगितले आहे

पणकराचे वकील येऊन बोलने लागले की कराश वमोजिव मामला देत असता घेत नाही याचे कारण काय तेहवा आम्ही सांगितले की करारावर हुकुम फडसा तुमी करून देत नाही तेहवा ते बोलले तुम्हाकडील गृहस्त बोलण्यात होते त्याणी करार करून कागद पत्र लिहून देण्याविषीचे मसुदे आम्हा जवळ दिले आहेत ते पाहवे त्याज वरून मसुद्याचा नकला त्याणी आणून दाखविल्या त्या प्रमाणे चालता सरकारात

काही मिलवयाचे नाही तेहवा आम्ही उतर केले की तुम्ही बोलता हे लटके अन्वये मसुदे करून देणार नाहीत मग ते बोलले की साडे चार लक्ष रुपये नवद द्यावे व साडे सत्रे लक्षचा मुलुख लाऊन द्या ते कबूल केले परन्तु येवजाची निशा लवकर जाल्यास जावसाल उरकुन घेऊ नाहीतर पारपत्य करू

छ १५ साबाल

अर्वातीसेन

पर्णेकर पेकाची निशान करीत व आर्तुन जमाव करून वदलून गोष्ठ सांगवी व घाट याही बन्द केला होता परन्तु घाटी चडून गेल्या वर दवावाने राजा पत्तोन पयईचे डांगेत गेले व राजघर ही घाट उतरून गेले आम्ही परर्यास दाखल जाहलो मुलुखाची जप्ती करून बन्दोदस्त करीतो

छ १ जिल्काद

हल्ली राजाकडे बोलने आले आहे की आम्ही पहिला मामला बोलिलो आहे त्या प्रमाणे ध्यावा त्यास उतर केले की तुमचा मुलुख पंचेचालीस लक्षाचे अमालाचा आहे त्यास आम्ही एक साला अमालावर—मामला घऊ या प्रमाणे बोलने घालले आहे परन्तु पंचवीस तीस लक्ष पर्यंत जावसाल उरकल्यास ठरावांत आणू नाहीतर जप्ती बसवीत चालिलो आहो.

छ ४ मोहरम

यशवंतराव नाईक निंबालकर यांज कडे गोहरा परगणा दिलहा आहे त्यात बार गड व कल्याण गड वदलले त्याणी हुंडी केली नाईक विजावरा कडे गेल्या मुले त्यास नाईकानी हे वर्तमान एकून तेथून कूच करून गांव्यात गेले त्याणी दोनोही किलेसोड विले इकडे राजघरानी अप्पाजी पतांची फोज हलकी पाहून भाडीत होता ते मैदानात येऊन तिकडील बुदसिंग व अर्जुनसिंगा चालेक व जेतपुर वाले वगैरे मरदार व जमींदार सर्व एक करून फोज पंच सहा हजार पायदल व अडीत तीन हजार सवार जमा केली आणि अप्पाजी पन्तावर चालून आले आम्ही कुमकेस जाऊ लागलो तो लोण नदीस पाणी फार तेहवा येमुने कडून नावा आणावया करिता माणसे पाठविलो आम्ही सारी

एक जागा जात्यावर इलाज चालणार नाही हे जाणून आपाजी पंतावर आठ नव हजार सवार पायादानासी चालोन आला याची त्याची बहुत निक्कीची होऊन सरकारची फते झाली

छ २१ सफर

आज रोजी राजघराने जमाव करून लडाईची तयारी करू लागला या करिता आम्ही लोण नदी उतरोन अली कडे आलो तेहवा रांजघर पलो न खलोल्या परगणाचे झाडीत गेला आम्ही कुल पहाडाचे कित्या नजीक आलो मोरचा लावले तो राजे धोंक-लसिंह याज कडील तीन चार हजार पावेतो पायदल घेऊन परग्याचा शहर काही लूटले व ठाणे वसविले हे वर्तमान गनीवेग दाहा कोसावर होते त्यास कळताच धाउन आले याची त्याची लडाई मातवर जाली त्या दिवसी याची कावू त्याजवर चालली नाही यास्तव दूसरे दिवसी फिरोन चलून गेले तेहवा राघडे पलाले यांगी शहरात ठाणे वस-विले

छ १० रविलाखर

गणपतराव वरवे पवइचे ठाणे वसविरया करीता पाठविले होते तेथे राजे चार २ फोस चालून आले त्याची व याची लडाई जाली त्यास मागे हटो घातले परंतु त्याणे मघारे पवइस जाऊन चहुकडे फोज त्याची फुटोन राहिली होती ती हत्ती एक जागा जमा करून लडाई वेण र आहेत व त्यानी कासीद ईंग्रेजा कड वकील पाठवून बोलने लाविले आहे की निमा सुलुख तुम्ही घ्यावा व आमची कुमुक करावी अलीवहादुरास काढून द्यावे त्याज वरून आम्ही ही लखनऊ कान पुरास ईंग्रेजा वढून सरदार आहेत त्यास पत्रे लिहिली आहेत

छ ६ रविलाखर

राजे पवइ तालुक्यात राहुन पर्ण्याचे जिल्ह्यात बुन्डी करितात यास्तव निवांलकर व गणीवेग फौज सुद्धा राजावर गेले राजानी घाटी बांधली होती ती चालोन जाऊन घेतली हे वर्तमान राजास कळताच राजा पलोन गेला लखनऊ ची ईंग्रेज केडेल पत्राची उत्तरे आले की सरकारचा आमचा पूर्वी पासून घरोवा त्या पक्षी आम्ही

तुमचा वैरी त्या कुमुक करू असे घडणार नाही हें वर्तमान रांगडयास कलताच बिरस जाहले

छ १० जमादिलोबल
इसन्ने तिसेन

पर्णेकर याजकडे अर्जुन सिंग जाऊन पूर्वील वैर भाव सोडून इसीन प्रमाण वरून एक जाहल अर्जुन सिंगा ने मुलुक त्याचाघतला होता ते सोडला परंतु गजसिंग याणे वकील पाठवून बोलणें लाविले की आम्ही सरकारची पत्रे आणवीली आहेत त्या प्रमाण बंदोबस्त करुन द्यावा म्हणजे गजसिंग भेटिस येतील पत्रा प्रमाणे बंदोबस्त करुन देऊन परंतु फौज खर्चास बंदोबस्त तुम्हास करावे लागेले असे बोलणे होऊन त्याजकडील वकीलानी सरकारची वकीलास घेऊन गेले तेथून मातबर माणूस येणार मग पक्केपण ठरेल त्या प्रमाणे गजसिंगास भेटिस आणणार

छ २६ जमाविलखर

गंगाधर गोविंद याची व अली बहादर याची पत्रे पर्णेकर राजास व रामचन्द्र नारायण चास पाठविली की येथे येऊन बोलने होऊन मग टिकाही द्यावयाचे होइल त्यास येथेन येता रामचंद्र नारायण याणीं टिका देला थोडो नारायण वकीलास पर्णेकडाकडे पहिलेच गेले होते त्यास लिहिले की तुम्ही उठोन येणे तेहवा राजा याचा कारभारी गजसिंह आपणाकडे येणार त्यास घेऊन घाटी खाली येतो आप्पाजी पंत दामले यास त्याची खातर जमा करावयास पाठवून द्यावे

छ ५ रमजान

पर्णे येथील वकील येऊन पुण्याहुन पत्रे त्याणी आणिली ती दाखविली त्या प्रमाणे तह रह करुन कराराच्या यादी करुन दिल्या फौज सुद्धा लढाईस सोमील असावे तेहवा फौज खर्च माफ करावा येणे प्रमाणे करार होऊन बाहेदार दिंस्ता याजवर त्या चा कारभारी गजसिंग घाटखालीं उतरोन आला त्यासी आणावयास गंगाधर गोविंद व आम्हास बहादर याणी पाठविले तेथे सात आठ रोज लागले जल्दी ने सामिल व्हावे ते न जाते मग गजसिंह यासी वाट न पाहता अर्जुन सिंगासी लढाई करुन जी

वे मारीला फते भालियावर गजसिंग यास सांगोन पाठविले की तुम्हा लढाई सामिल असावे म्हणोन फोज खर्च माफ केले होता त्यास तुम्ही समयास आला नाही याज-
करिता फौज खर्च तुम्हास द्यावा लागेल ऐसे त्यास समजल्यावर घाटि चढोन मधारे
पर्यायाकडे गेला त्याचे बोलने राजास पुण्याहून टिका व पगडी श्रीमंतानी पाठवून नजर
करार केली आहे त्या शिवाय कही द्यावयाच नाही

छ ६ जिल्हकाद

पर्येकरास फोजखर्चाचे मांगणे केले राजास पत्रे सरकारची पाठविली ती राम-
चंद्र नारायण याचे समागमे पर्ण यास पाठविली त्याचा जाव आद्यप आला नही

छ २२ रविलाखर

पर्णे कराचे बोलने निदान बीश लक्ष पर्यंत आहे टिक्याची नजर आहे व
दरवार खर्च मिलोन अधिक पांच लक्ष होतील ऐसा रंग दिसतो पर्येकर जप्ती मूले
वसूल सरकारात आला आहे तो मजुरा देणार नाही म्हणोन साफ सांगितले जो करार
होईल त्या पेकी निमे तुर्त व निमेंचे माहाल लाऊन द्यावे ठेवचा चा फडशा जात्या-
वर सोडायें या प्रमाणे बोलत आहे

छ २ सावान

गंगाधर गोबिंद यानी पर्यायाची मामलत केली रुपये सत्रा लक्ष पैकी सहा
लक्ष रुपये दरसाल प्रमाणे दोन सालात वारा लक्ष पेस्तर सालापासून सावकारी निशा
महाल मजकुर शिवाय नक्तच वशर्त अमल दोन साला द्यावी पांच लक्ष रुपये तूर्त
साल मजकुरी द्यावे याची सावकारी निशा द्यावी येण प्रमाणे सत्रा लक्षाचा श्राडा
करून द्यावा ऐसे बोलणें जाले ते सरकार चे खातरेस न येऊन मोंडले

छ १७ रमजान

पर्यायाचे मामलत बोलने साडेचार लक्ष रुपये सध्या द्यावे त्याची निशा द्या-
व यास बांधेवाल्याचे कारभारी पाठविले आहेत त्याचे जावसाल मामलीत आले या
करिता निवांलकर वगेरे फोजा घाटि चढून गेले ॥

छ २ जिल्हाद

अर्वा तीसेन

पर्ण्याचे मामलातींचे तुरते पांच लक्ष प्रथम बोल. यात होते मग तीन लक्षाची निशा बाकी दोन लक्ष रवीचा साल त्याजवर बसुल होइल तेथे दोन लक्षांत सजुरा घेऊन बाकीचा ऐवज द्यावी ऐसे म्हणो लागले त्यास अडवून रवि करणुची निशा देणे म्हणून मटल्याने निशा होइना रविकरण खचित निशा आपल्या बडे आले मग पर्ण्यास जाण्यास स्वारी गढाहून निघाली त्याज वर गोसावी याजकडे मामल्याचे होऊ लागले त्यास तुरते साडे चार लक्ष बोलिले परंतु निशा होइल याज मुले राहिले घाट चढोन सजल दरमजल पर्ण्यास आलो राजा व राजधर निघोन गेला गेला पर्ण्याची जप्ती केली

चन्द्र ६ जमाविलावल

सन इसने तीसेन

चरखारी वालें येऊन भेटले त्याचे आमचे विचारे खंडनी एवजी मुखुख त्यावा व काही त्याचे खर्जास देऊन चांकरीस ठेवावे ऐसा करार करून देऊन घेतले पत्र.....२

छ १० जमादिलावल

इसन्ने तीसेन

चरखारीवले येऊन भेटले त्याचे वांटनीस मुखुख साडे दहा लक्षाचा त्या पेकी लक्ष रुपये त्या जकडे राहिला आहे बाकी अर्जुनसिंगा ने घेतला तो सोडवून त्या प्रमाणे व चालत आहे त्या सुद्धा चौ लक्षा चा राजा

No. 35.

(a) There was a quarrel between Gaj Singh and Arjun Singh. Kalpiwala brought them together. The territory of Gaj Singh was occupied by Arjun Singh. However, Gaj Singh had recovered his territory up to Gadhi.

(b) Ram Chandra Narayan was informed several times to settle the Nazarana question and to instal the Raja to the Gadi.

Meanwhile the Raja^a paid some amount to the intermediary and got himself installed. On the other hand Gangadhar Govind recognised the installation of Panna Chief to which Ram Chandra Narayan objected. "Ram Chandra will hasten the matter on receipt of instructions from Hozur Shrimant. He has made over to Arjun Singh half the territory."

(c) In the presence of Ram Chandra Narayan a letter was received from Parnawala. According to the terms of the letter arrangements were to be made so far as the country was concerned. He is not to side with the rebels or to rebel himself. Gaj Singh is also to join with his army against Arjun Sing. He intends to see me in a day or two. His territory is to be recovered from Arjun Singh. Nothing has yet been settled about the Nazrana and the army expenses. You are therefore requested to write direct to the Raja and Balaji Govind.

(d) The Panna ambassador came here and showed me the letter which he had received from Poona. Accordingly the treaty has been annuled and a draft of agreement has been prepared. It is incorporated in the said draft that if he will join with his army he will not be charged the army expenses. Having learnt this Gaj Singh came down in the plain from the Ghati. Sadashiva Shamraj and Gangadhar Govind both were sent to bring him here. So that he may be able to join hands against Arjun Singh. He did not come on this or that pretext. After waiting for eight or ten days for him I fought a battle with Arjun Singh single handed and killed him in the field. Thereafter I sent words to Gaj Singh stating that as he has not joined the war he will have to pay the military expenses. Having learnt this he ascended the Ghati and proceeded towards Panna. He says that Shrimant has sent Teeka and Pagri from Poona, therefore he will pay the

agreed Nazrana of the teeka but will not pay a single pie towards the military expenses. These are his replies.

(e) Dhokal Singh and Gaj Singh were written twice or thrice by the Sircar. I sent Ram'Chandra Narayan and Ram Chandra Kacheswar to them. Nothing has been heard from the Raja for about three weeks.

(f) Jaswant Rao Naik Nimbalkar was sent towards Gohila. Gaj Singh was also coming down towards Gohila. On hearing this Nimbalkar proceeded further up but instead of fighting Gaj Singh retired. He has written now that he did not like to fight therefore he retired.

(g) In presence of Gangadhar Govind they are talking of peace but are carrying out rebellious activities in Pragna Sohra where Nimbalkar is encamping. Parnawala and Kesav Naik have sent their men. A fight took place near Garhi. Nimbalkar made a surprise attack and beheaded Naik and brought his head to his camp. Dhokal Singh and Gaj Singh crossed the Lona river and came to this side. Gangadhar Pant went there and met them. Whatever decision will be arrived at I will inform.

(h) A demand for forty to fifty lacs' tribute was made but he says that he would not be able to pay more than seventeen lacs. Whatever amount he were agree to pay he says that a cash payment of five lacs only would be made and a territory would be assigned for the realisation of the remaining twelve lacs.

(i) On the bank of the Lona, Parnawala negotiated with Gangadhar Govind, Sadasiva Pant and Appaji Pant and agreed to pay seventeen lacs. He says to pay five lac cash and to assign a territory for the realisation of twelve lacs. The assigned

territory is to be released after the realisation of 12 lacs. He is not prepared to agree to the imposition of conditions of (शाहुकारी निशा) Sahukannica. Besides, he says that there should be no trouble in his country created by any of the Marattas. In this condition he wants to include Patilbaba also. He is told that no one can take responsibility for Patilbaba.

(1) Dhokal Singh has gone back from the previous agreement and has put forward new matters. His eldest brother Sirnet Singh who came here for some settlement has succeeded and a settlement has been arrived at between him and the government.

*Note:—*No. 35 is consisting of 27 Paras. These Paras can be grouped in 3 divisions. Matters stated in one groupe is incorporated in other two. Therefore we have translated only the first ten numbers.

